

Категорія справи № 1-657/11: **Кримінальні справи; Злочини у сфері службової діяльності; Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.**
Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **13.10.2011.** Оприлюднено: **13.10.2011.**

ВИРОК

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

11.10.2011 місто Київ справа №1-657/11

Печерський районний суд міста Києва в складі:

головуючого судді Кіреєва Р. В.

секретаря Табала Я.В.

за участі прокурора Байрачного А.Л., Микитенко О.П., Фролової Л. О.,

Шоріна М.О.,

захисників адвокатів ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3,

ОСОБА_4, ОСОБА_5,

захисників близьких

родичів ОСОБА_6, ОСОБА_7

представників

цивільного позивача ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10

захисників свідків ОСОБА_11, ОСОБА_12,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду в місті Києві справу за обвинуваченням

ОСОБА_13, ІНФОРМАЦІЯ_1, українки, громадянки України, уродженки м. Дніпропетровська, з вищою освітою, заміжньої, Голови політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», не судимої, зареєстрованої за адресою: АДРЕСА_1, фактично тимчасово проживаючої: АДРЕСА_2, АДРЕСА_3

- у скоєнні злочину, передбаченого ст. 365 ч. 3 КК України, -

ВСТАНОВИВ:

У січні 2009 року ОСОБА_13, обіймаючи посаду Прем'єр-міністра України, будучи службовою особою, всупереч вимогам ст. 19 Конституції України, використала надані їй владу та службові повноваження у злочинних цілях та, діючи умисно, вчинила дії, які явно виходили за межі наданих їй прав та повноважень, що спричинило тяжкі наслідки.

Злочин ОСОБА_13 було вчинено за таких обставин.

ОСОБА_13 з 18 грудня 2007 року обіймала посаду Прем'єр-міністра України, відповідно до якої була наділена владними, організаційно-розпорядчими повноваженнями на керування роботою Кабінету

Міністрів України, спрямовування її на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленою Верховною Радою України, які повинна була здійснювати з додержанням основних засад та в порядку, встановлених Конституцією України, Законом України «Про Кабінет Міністрів України» (N 279-VI від 16 травня 2008 року, в редакції, чинній станом на січень 2009 року) та Регламентом Кабінету Міністрів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року №950.

Згідно частини 2 статті 2 Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року, ратифікованої Законом України N 2797-III від 15 листопада 2001 року, яка набрала чинності для України 20 грудня 2001 року, передбачено, що обсяги транзиту російського природного газу через територію України, а також розмір платежів у грошовій формі та/або обсяги поставок газу в рахунок оплати транзиту будуть уточнюватися на основі щорічних Міжурядових протоколів на відповідний рік.

Указом Президента України від 26 лютого 2008 року № 165/2008, для забезпечення реалізації домовленостей Президента України ОСОБА_19 з Президентом Російської Федерації ОСОБА_20 щодо переходу на прямі схеми співробітництва в газовій сфері, досягнутими під час робочого візиту Глави держави до Російської Федерації та другого засідання Українсько-Російської міждержавної комісії 12 лютого 2008 року, були затверджені Директиви делегації України на переговори з Російською Федерацією з питань переходу на прямі схеми співробітництва в газовій сфері.

Відповідно до Директив, затверджених Указом Президента України від 26 лютого 2008 року № 165/2008, у жовтні 2008 січні 2009 років делегацією НАК «Нафтогаз України» у м. Москві Російської Федерації велись переговори з ВАТ «Газпром» щодо прямих поставок природного газу в Україну у 2009 році, за результатами проведення яких, станом на 30 грудня 2008 року українською стороною була узгоджена попередня домовленість між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» про ціну природного газу для НАК «Нафтогаз України» у сумі 235 доларів США за 1 тисячу куб. метрів газу та про вартість транзиту в сумі 1,8 долара США за транспортування 1 тисячі куб. метрів газу на 100 км відстані. За результатами домовленості був складений проект договору зі строком дії 1 рік, який сторони мали підписати 31 грудня 2008 року.

Між тим, після офіційної заяви від 31 грудня 2008 року голови ВАТ «Газпром» ОСОБА_14, в якій він оприлюднив кінцеву ціну на газ для НАК «Нафтогаз України» у сумі 320 доларів США за 1 тисячу куб. метрів, а також повідомив про те, що контракт на поставку газу за ціною 235 доларів США за 1 тисячу куб. метрів підписаний не буде, голова правління НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15, вважаючи, що зазначена ціна є необґрунтовано високою, зібрав делегацію НАК «Нафтогаз України» та, без підписання контракту, повернувся до України, повідомивши про це Президента України ОСОБА_19 та Прем'єр-міністра України ОСОБА_13

1 січня 2009 року закінчився строк дії Контракту, укладеного між НАК «Нафтогаз України» та компанією «РосУкрЕнерго АГ» на постачання в Україну природного газу у 2008 році за ціною 179,5 долара США за 1 тисячу куб. метрів та ставкою за транзит природного газу територією України у сумі 1,7 долара США за 1 тисячу куб. метрів на 100 км. відстані.

В період з 1 січня 2009 року по 17 січня 2009 року Російська сторона припинила постачання природного газу для України та для транзиту Європейським споживачам. Газотранспортна система України працювала в реверсному режимі природний газ постачався споживачам на сході України із сховищ газу, що розташовані на заході.

17 січня 2009 року до м. Москви, для участі у переговорах з російською стороною на чолі урядової делегації України, прибула Прем'єр-міністр України ОСОБА_13, яка особисто зустрілась з керівництвом Уряду Російської Федерації та керівництвом ВАТ «Газпром». Під час зустрічі представники російської сторони зазначили, що ВАТ «Газпром» має намір постачати природний газ для України, за ціною, яка буде визначатися за спеціальною формулою, у якій за базовий рівень братиметься ціна 450 доларів США за 1 тисячу куб. метрів.

На нараді, що відбулась 18 січня 2009 року по поверненню Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 з Москви, Президент України ОСОБА_19, враховуючи достатні на той час наявні запаси природного

газу в Україні, які давали можливість забезпечувати потреби українських споживачів, дав доручення продовжувати переговори щодо укладення договору на прийнятних для України умовах.

В той же час ОСОБА_13, бажаючи використати кризову ситуацію, що утворилась після закінчення 1 січня 2009 року строку дії Контракту, укладеного між НАК «Нафтогаз України» і компанією «РосУкрЕнерго АГ» на постачання в Україну природного газу у 2008 році та припинення постачання газу до України та транзиту природного газу до країн Європи в особистих інтересах, діючи умисно, усвідомлюючи безпідставність та необґрунтованість вимог російської сторони на переговорах за її участю та участю керівництва Уряду Російської Федерації, ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» щодо підвищення вартості природного газу для України із залишенням незмінною ставки транзиту, бажаючи створити собі позитивний імідж ефективного керівника держави, який зміг розв'язати «газову кризу» у відносинах з Російською Федерацією напередодні президентських виборів в Україні, вирішила погодитись на вказані невігідні для України умови та, у будь-який спосіб, у тому числі шляхом перевищення службових повноважень, забезпечити укладання контрактів між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» купівлі-продажу та транзиту природного газу через територію України на період 2009-2019 років, безвідповідально ставлячись до наслідків своїх дій, допускаючи при цьому заподіяння майнової шкоди державі.

ОСОБА_13 мала досвід роботи в Кабінеті Міністрів України та, обіймаючи посаду Прем'єр-міністра України, розуміла, що відповідно до ст. 117 Конституції України Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання. В той же час, згідно вимог п. 6 ч. 1 параграфу 6 Регламенту Кабінету Міністрів України проекти директив розглядаються на засіданнях Кабінету Міністрів України, а згідно вимог частини 2 параграфу 46 Регламенту (в редакції станом на січень 2009 року) з питань схвалення директив видаються розпорядження Кабінету Міністрів України.

Незважаючи на це, ОСОБА_13 усупереч ст.ст. 19, 114, 117 Конституції України, статті 44 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» №279-VI від 16 травня 2008 року (у відповідній редакції), параграфів 6 та 46 Регламенту Кабінету Міністрів України, 18 січня 2009 року, діючи умисно, перебуваючи у приміщенні Кабінету Міністрів України за адресою: м. Київ, вулиця Грушевського, 12/2, підготувала та надала невстановленим слідством особам надрукувати розпорядчий документ директиви Прем'єр-міністра України делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 рік. Указаними директивами передбачено головні завдання делегації НАК «Нафтогаз України», зокрема:

- при підписанні Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках для споживачів України керуватися умовами щодо закупівлі природного газу за прямим контрактом з ВАТ «Газпром», за формулою ціни, що містить складові базові нафтопродукти, які використовуються в Європейських країнах (мазут, газойль), передбачивши у 2009 році знижку в розмірі 20% від базового рівня ціни на газ, що визначається за підсумками домовленостей Прем'єр-міністрів України та Російської Федерації 17.01.2009 в розмірі 450 доларів США за 1 тисячу куб. метрів;

- передбачити в Контракті про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 рік ставку плати за послуги з транзиту в 2009 році в розмірі 1,7 долара США за 1 тисячу куб. метрів на 100 км відстані.

ОСОБА_13 була обізнана про те, що НАК «Нафтогаз України» відповідно до статуту та Закону України «Про господарчі товариства» є самостійним господарюючим суб'єктом, і вона, як Прем'єр-міністр України, не має права втручатися в його діяльність та давати вказівки у будь-якій формі про укладення договорів при здійсненні господарської діяльності, а також усвідомлювала, що зазначені нею у директивах умови при підписанні вказаних Контрактів є економічно невігідними та неприйнятними для України і призведуть до спричинення збитків державі.

Після виготовлення зазначених директив, перебуваючи у приміщенні Кабінету Міністрів України за вказаною адресою, Прем'єр-міністр України ОСОБА_13, продовжуючи виконувати дії з

перевищенням влади та службових повноважень, особисто затвердила ці директиви та скріпила печаткою Кабінету Міністрів України.

ОСОБА_13, розуміючи незаконність своїх дій та бажаючи покласти відповідальність за схвалення директив, які містили явно не вигідні для України позиції щодо ціни на природний газ та ставки транзиту, на Кабінет Міністрів України, надала примірник директив Першому віце-прем'єр-міністру України ОСОБА_16 для їх затвердження на засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року.

На засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року члени Кабінету Міністрів України відмовились підтримати явно не вигідні для України директиви, а тому проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України», яким передбачалось затвердити директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення контракту купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та контракту про обсяги та умови транзиту природного газу територією України на період з 2009 по 2019 роки, не був поставлений Першим віце-прем'єр-міністром України ОСОБА_16 на голосування.

ОСОБА_13, достовірно знаючи, що Кабінет Міністрів України відмовився підтримати директиви, діючи умисно, усвідомлюючи, що зазначені нею у директивах умови при підписанні Контракту купівлі-продажу природного газу у 2009-2019 роках для споживачів України і про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 рік є економічно не вигідними та неприйнятними для України і призведуть до спричинення збитків державі, 19 січня 2009 року, перебуваючи у м. Москві та беручи участь у переговорах на чолі офіційної Урядової делегації, перевищуючи надані їй права та службові повноваження, усвідомлюючи протиправність своїх дій, перебуваючи у Будинку Уряду Російської Федерації у м. Москві, приблизно о 17.00 годині, після того, як голова правління НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 відмовився підписати Контракти щодо купівлі-продажу природного газу та транзиту природного газу на умовах, запропонованих російською стороною, дала вказівки ОСОБА_15 щодо їх підписання та вручила йому зазначені директиви, обов'язкові для виконання, повідомивши йому недостовірну інформацію про те, що положення вказаних директив затверджені 19 січня 2009 відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Вважаючи, що директиви, затверджені Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 є обов'язковими для виконання, голова правління НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 підписав контракт на поставку газу між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» від 19 січня 2009 року № КП, а його перший заступник ОСОБА_17 контракт про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 рік від 19 січня 2009 року № ТКГУ.

Підписання на підставі вищезазначених директив, затверджених Прем'єр-міністром України ОСОБА_13, та виконання умов контрактів на поставку газу між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» від 19 січня 2009 року № КП та про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 рік від 19 січня 2009 року № ТКГУ всупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року (ратифікована згідно із Законом України від 15.11.2001 № 2797-III), яка є невід'ємною частиною законодавства України, спричинило тяжкі наслідки державі в особі НАК «Нафтогаз України» у вигляді збільшення витрат на придбання імпортованого природного газу для виробничо-технологічних потреб в обсязі 3,639 млрд. куб. метрів на суму 194625386,70 доларів США, або 1516365234,94 грн., необхідного для забезпечення нормальної діяльності газотранспортної системи з транзиту російського газу через територію України та спричинення збитків на вказану суму, яка більше ніж у 250 разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян.

В судовому засіданні підсудна ОСОБА_13 свою вину у вчиненні інкримінованого їй злочину та пред'явлений позов не визнала повністю та показала, що, дійсно, 19 січня 2009 року в місті Києві, на прохання Голови НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15, нею було видано окреме доручення Міністру палива та енергетики України та, в якості додатку до нього, затверджені директиви Прем'єр-міністра України делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках. В директивах не було потреби, а їх затвердження відбувалось для того, щоб на прохання НАК «Нафтогаз України», формалізувати

результати переговорного процесу з урядовою делегацією Російської Федерації. Результати переговорного процесу вона оформила дорученням. Даний документ окреме доручення Прем'єр-міністра України Міністру палива та енергетики України із додаванням до нього директив Прем'єр-міністра України делегації НАК «Нафтогаз України», не є правостановлюючим документом, цей документ не є нормативно-правовим актом, цей документ має статус розпорядчого документу Прем'єр-міністра України, в якому інтегрована правова воля, викладена у інших правових документах, які були прийняті далеко задовго до 19 січня 2009 року. Цим документом не визначено остаточні, вичерпні параметри для укладання відповідних зовнішньоекономічних контрактів. Цим документом лише переадресовано раніше закріплене у інших правостановлюючих документах правову волю щодо рамкових параметрів для ведення переговорів між делегаціями НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» та була відкрита правова можливість делегації НАК «Нафтогаз України» шляхом переговорів з ВАТ «Газпром» при підготовці проектів відповідних зовнішньоекономічних контрактів досягати кращих умов щодо поставки та транзиту газу з точки зору інтересів України.

Підсудна ОСОБА_13 ствердила в судовому засіданні, що вона не казала Голові НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 про те, що рішення про підписання контракту на таких умовах, визначених в Директивах делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, було прийнято на засіданні уряду від 19 січня 2009 року. Вважає, що до підписання газових контрактів між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» №КП купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та №ТКУ про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки вона, як Прем'єр-міністр України, не мала жодного відношення. Контракти підписувались представниками НАК «Нафтогаз України», які самостійно проводили переговори, визначали умови контрактів, погоджували із російською стороною тексти контрактів тощо.

Підсудна ОСОБА_13 вважає, що в матеріалах справи відсутні докази наявності будь-яких елементів складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 365 КК України, а факт скоєння злочину спростовується матеріалами справи.

Однак, покази ОСОБА_13 спростовуються і її вина у вчиненні злочину повністю доведена дослідженими в судовому засіданні доказами.

Зокрема, показаннями свідка ОСОБА_15, який ствердив, що станом на січень 2009 року він обіймав посаду голови правління НАК «Нафтогаз України». Під час переговорів з головою правління ВАТ «Газпром» ОСОБА_14 в грудні 2008 року щодо ціни на газ та транзиту на 2009 рік російською стороною було запропоновано ціну на газ у сумі 235 доларів США за 1000 куб. м. та 1,8 долара США вартість транзиту газу. Після оприлюднення 31 грудня 2008 року російською стороною ціни на газ 320 дол. США за 1 тис. куб. м. переговори були припинені, українська делегація відбула до України. 1 січня 2009 року російська сторона повністю зупинила подачу природного газу для України, а з 4 січня 2009 року було взагалі зупинено прокачування газу, тобто газ перестав подаватись і для потреб європейських споживачів. Переговори, що відбувались в подальшому, жодного результату не принесли.

Свідок підтримав покази, дані ним на досудовому слідстві про те, що 18 січня 2009 року делегація НАК «Нафтогаз України» прилетіла до Москви для участі в подальших переговорах з ВАТ «Газпром». Під час зустрічі з ОСОБА_14 він зрозумів, що позиція російської сторони не зміниться, і вони будуть наполягати на базовій ціні 450 доларів США за 1 тисячу кубічних метрів. ОСОБА_15 вважав такі умови неприйнятними для НАК «Нафтогаз України». Наступного дня, 19 січня 2009 року, він зустрівся з ОСОБА_13 на саміті у Президента ОСОБА_21 з газового питання, і, після цього, вони поїхали до Будинку Уряду РФ. Дорогою він сказав ОСОБА_13 про те, що контракт з такими умовами, оскільки вважав їх категорично неприйнятними, він, без рішення уряду, підписувати відмовляється, на що ОСОБА_13 запевнила, що таке рішення буде. Пізніше в той же день, вже у Будинку Уряду Російської Федерації ОСОБА_13 надала йому Директиви Уряду від 19 січня 2009 затверджені, тобто підписані нею особисто та скріплені печаткою Кабінету Міністрів України, про укладення договору з ВАТ «Газпром» за базовою ціною 450 доларів США за 1 тисячу кубометрів газу та вартістю транзиту 1,7 долара США за транспортування 1 тисячі кубометрів газу на 100 кілометрів відстані. Він впевнений, що на Директивах був підпис ОСОБА_13 (не факсиміле) і відбиток печатки Кабінету

Міністрів України синього кольору. Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009 2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки він сприйняв як документ від КМ України, обов'язковий до виконання та який давав йому право підписувати контракти на вказаних умовах. Коли ОСОБА_13 надала йому Директиви, він відмовлявся підписувати контракт без рішення Уряду, на що ОСОБА_13 в категоричній формі сказала йому про те, що у разі, якщо він відмовиться підписати контракт, то вона звільнить його з роботи. Окрім того, вона повідомила, що надає затверджену нею директиву з цього приводу. Виходячи з думки фахівців та свого досвіду, вважає, що за рахунок газу, який був у сховищах можна було протримати країну до кінця лютого 2009 року взагалі не купуючи газ у Росії.

Свідок ОСОБА_15 ствердив в судовому засіданні, що папка з документами від ОСОБА_13 була передана йому, після чого її отримав ОСОБА_18, підписав Директиви та повернув йому.

Показаннями свідка ОСОБА_17, який у січні 2009 року обіймав посаду першого заступника голови правління НАК «Нафтогаз України» та підтвердив суду, що починаючи з середини I кварталу 2008 року він, за посадовими обов'язками, брав регулярно участь у переговорах, консультаціях і дискусіях із представниками ВАТ «Газпром» щодо переходу на прямі контрактні стосунки між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром». Ці перемовини відбувались за дорученням уряду України, а також вони передбачені рішенням РНБО та відповідними домовленостями президентів двох держав. У 2008 році вдалося перейти на статус імпортера природного газу. Між тим, делегація НАК «Нафтогаз України» покинула будинок ВАТ «Газпром» 31 грудня 2008 року і станом на 1 січня 2009 року контракт з постачання природного газу укладений не був.

17 січня 2009 року він прибув у складі урядової делегації до Москви і це була перша спроба по системному продовженню діалогу після припинення переговорів 31 грудня 2008 року. 18 січня 2009 року, близько 2 год. 30 хв. за Московським часом, Прем'єр міністри України та Російської Федерації оприлюднили результати переговорів. Делегації НАК «Нафтогаз України» було доручено залишитись в Москві, для відпрацювання всіх питань. 19 січня 2009 року вони здобули інформацію про те, що Прем'єр міністр України повертається до Москви і переговори будуть продовжені. З частиною делегації, що прибула з Києва вони зустрілись вже в будинку Уряду Російської Федерації. Голова правління НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 повідомив йому, що без вказівки керівництва країни жоден документ підписаний не буде. 19 січня 2009 року ОСОБА_15 надав йому на огляд Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009 2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки. Директиви він сприйняв як затверджені Прем'єр міністром України, скріплені печаткою КМ України та обов'язкові для виконання. Після чого відбулося підписання в будинку Уряду Російської Федерації одного контракту купівлі-продажу природного газу, ще 4 контракти пізніше були підписані у ВАТ «Газпром». Контракт на транзит був підписаний 19 січня 2009 року, і 3 контракти: право уступки КППХГ-1 і КППХГ-2, були підписані 20 січня 2009 року. Ці 3 контракти, підписані в ніч з 19 січня 2009 року на 20 січня 2009 року, стосувалися механізму погашення заборгованості «Росукренерго» перед ВАТ «Газпром» і компенсації НАК «Нафтогаз України» цих витрат. Тобто, для відкриття газу в Європу та Україну на вечір 19 січня 2009 року було підписано достатньо документів, а саме: контракт на закупівлю газу та контракт на транзит. Між тим, газ було увімкнено лише після того, як були підписані угоди про погашення боргів «Росукренерго». Це говорить про те, що керівництво ВАТ «Газпром» ставило в найжорстокіший зв'язок ці дві події.

Показаннями свідка ОСОБА_22, яка займає посаду директора Департаменту співробітництва з питань транзиту та постачання природного газу НАК «Нафтогаз України» та яка ствердила, що 17 січня 2009 року в складі делегації НАК «Нафтогаз України» вилетіла до м. Москви на переговори з ВАТ «Газпром». 18 19 го січня 2009 року велися переговори між робочими групами НАК «Нафтогаз України» та «Газпром», на яких обговорювалися проекти контрактів, які надала російська сторона. Обговорювалася кожна стаття та обставини транзитного контракту і контракту на поставку газу. Практично не обговорювалася формула ціни на газ, оскільки це питання вирішувалось тільки на рівні Прем'єр-міністрів України та Російської Федерації. Запропонована формула розрахунку вартості газу була відома, але було незрозумілим, чому її пропонується застосувати вже з 2009 року, а не з 2011 року, як планувалося раніше. Також здивувала велика базова ціна газу 450 доларів. 19 січня 2009

року делегації були вручені Директиви, підписані Прем'єр-міністром України з базовою ціною газу 450 доларів, які члени делегації сприймали як обов'язковий до виконання документ. Базова ціна 450 дол. США призвела до виникнення на даний час високої ціни на газ.

Показаннями свідка ОСОБА_23, який в січні 2009 року обіймав посаду заступника начальника управління економіки та цінової політики НАК «Нафтогаз України» та який підтвердив суду, що в січні 2009 року він був включений до делегації НАК «Нафтогаз України», яка відбула до Москви, для підписання контрактів на закупівлю природного газу, а також контрактів на транзит природного газу територією України. Він брав участь в опрацюванні проектів контрактів, які надавались в ході переговорів в Москві. Базова ціна 450 дол. США за 1000 куб. метрів природного газу в проекті контракту, запропонованого російською стороною, з'явилась саме 19 січня 2009 року, пояснень щодо такої ціни від російської сторони наведено не було. 19 січня 2009 року в кімнаті, де проводили переговори з Російською стороною, він мав можливість ознайомитись з Директивами. Під час проведення переговорів, в яких він брав участь, ціна на газ не обговорювалась, вона була фактом, обговорювались лише технічні умови контрактів.

Показаннями свідка ОСОБА_24, який входив до складу делегації, яка разом із Прем'єр міністром України ОСОБА_13 вибув до Москви 17 січня 2009 року та був присутній при проведенні переговорів «Газпром», з підписання контрактів на постачання газу та його транзит та підтвердив суду, що документ «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009 2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» був наданий на огляд членам Української делегації до підписання контрактів з ВАТ «Газпром».

Показаннями свідка ОСОБА_25, який входив до складу делегації, яка разом із Прем'єр міністром України ОСОБА_13 вибув до Москви 17 січня 2009 року, був присутній при проведенні переговорів ВАТ «Газпром» та повідомив суду, що позиції Української сторони на переговорах базувались на умовах Меморандуму, підписаному у жовтні та на умовах угоди, підписаної після укладення Меморандуму, а тому ціна на газ в 450 дол. за 1000 куб. м. була неспівмірною з домовленостями, що їх сторони досягли раніше.

Показаннями свідка ОСОБА_26, який у період з 10 червня 2008 року по 11 березня 2010 року перебував на посаді Надзвичайного та Повноважного посла України в Російській Федерації та який підтвердив суду, що 17 18 го січня 2009 року відбувся робочий візит Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 до Москви, де проходила міжнародна конференція з питань забезпечення російським газом споживачів у Європі. Українську сторону на конференції представляли Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 та уповноважений Президента України з міжнародних питань енергетичної безпеки ОСОБА_27. Посольство України в РФ у оперативному порядку надавало протокольну-організаційне сприяння делегації. Директив чи технічного завдання для робочого візиту Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 до РФ та підписання контрактів між НАК «Нафтогаз» і ВАТ «Газпром» Міністерство закордонних справ України не отримувало. Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 під час проведення переговорів нікого не ставила до відома щодо своїх дій, щодо перебігу переговорів, їх результатів та наявності Директив.

Показаннями свідка ОСОБА_28, який станом на початок 2009 року обіймав посаду Міністра оборони України та ствердив в судовому засіданні, що на позачерговому засіданні Уряду 19 січня 2009 року Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16 запропонував членам уряду затвердити директиви для переговорів у Москві. На засіданні Уряду було надано проект розпорядження про затвердження Директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009 2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки. Коли він ознайомився з наданими матеріалами, по укладанню контрактів, зрозумів, що по основним трьом параметрам обсягам поставок, ціни на газ та тарифної ставки на транзит українська сторона фактично нічого для себе не заробляє, фактично здає всі позиції, і щодо ціни, і щодо тарифної ставки на транзит, і щодо обсягів газу, та, не погоджуючись з наведеними показниками, заявив свій протест та залишив засідання Уряду.

Вважає, що підписати такі угоди можливо тільки в разі наявності залежності від іншої сторони в договірному процесі та вважає, що залежність в діях Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 може пов'язуватись із проблемами з виплати боргів Корпорації ЄЕСУ та пов'язаної кримінальної справи, по якій в Російській Федерації було засуджено близько 9 ти чоловік.

Свідок ствердив, що на засіданні Уряду 21 січня 2009 року, при обговоренні питання щодо схвалення дій Української делегації на переговорах в Москві, жодних документів, текстів укладених контрактів надано не було. Саме схвалення мало суто публічний характер.

Показаннями свідка ОСОБА_29, який у 2008 2009 роках обіймав посаду Міністра транспорту і зв'язку України та повідомив суду, що 19 січня 2009 року був присутній на позачерговому засіданні Уряду, на якому обговорювалось питання щодо переговорів з укладення контрактів на постачання газу, що велись в Москві. Враховуючи, що ціна на газ, яка була озвучена на засіданні уряду, була занадто високою, він вважав необхідним обстоювати позицію щодо зниження ціни на газ. На засіданні Уряду 19 січня 2009 року, після обговорення, Перший Віце-прем'єр-міністр України ОСОБА_16 пояснив, що оскільки немає єдиної точки зору членів Уряду з вказаного питання, то не потрібно приймати рішення, оскільки Директиви Уряду не є обов'язковими та не поставив питання на голосування у зв'язку з відсутністю єдиної позиції членів Уряду.

Показаннями свідка ОСОБА_30, який у 2008 2009 роках обіймав посаду Міністра освіти і науки України та підтвердив в суді покази, дані на досудовому слідстві про те, що затвердження будь яких директив завжди відбувались на засіданні Кабінету Міністрів України. Спочатку завжди відбувалось обговорення директив, після чого проходило голосування і в разі «позитивного» голосування, тобто коли «за» проголосувало більше половини членів Уряду, директиви вважались прийнятими (затвердженими). 19 січня 2009 року він брав участь в позачерговому засіданні Кабінету Міністрів України. Головував на цьому засіданні Перший Віце-прем'єр-міністр України ОСОБА_16. На його думку, необхідність у проведенні цього засідання Уряду була в тому щоб ознайомити всіх членів Кабміну із Директивами, на підставі яких у подальшому мали вестись переговори з російською стороною щодо умов постачання газу до України та його транзиту і в подальшому затвердити цей документ на цьому засіданні. Членам Уряду було надано проект Директив, які мали бути затверджені. Саме обговорення зазначеного питання відбувалось досить тривалий час і досить активно. Члени Уряду висловлювали різні думки, в тому числі і щодо невігідності запропонованих умов і внесення ясності в документ (Директиви), який обговорювався та який планувалось в кінцевому результаті ухвалити. В решті-решт головуючим це питання щодо ухвалення Директив на голосування поставлено не було і відповідно ці Директиви на засіданні Уряду схвалені (затверджені) не були.

Показаннями свідка ОСОБА_31, який з грудня 2007 року по березень 2009 року працював на посаді Міністра закордонних справ України та повідомив суду, що 19 січня 2009 року він був присутній на позачерговому засіданні Кабінету Міністрів України, на якому обговорювалось питання щодо переговорів з укладення контрактів на постачання газу, що велись в Москві. Членам Уряду перед засіданням 19 січня 2009 року було надано проект Директив делегації НАК «Нафтогаз України», який не містив реквізитів, підписів та печаток. Уряд не ухвалив 19 січня 2009 року рішення щодо Директив на укладення контрактів з ВАТ «Газпром» тому що ряд міністрів висловились проти затвердження вказаного питання та не було більшості для затвердження Директив. Вважає, що підписані 19 січня 2009 року контракти з купівлі продажу газу та його транзиту не відповідали національним інтересам України через занадто велику ціну на газ.

Показаннями свідка ОСОБА_32, який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді Міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту та який засвідчив в суді, що був присутній на засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року. На обговоренні позачергового засідання КМ України було питання щодо переговорів, які проводила Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 з російською стороною щодо умов постачання газу до України та його транзиту. В результаті дискусії, що виникла з питань обговорення вказаного питання, жодної форми підтримки Прем'єр-міністра знайдено не було.

На засіданні Кабінету Міністрів України 21 січня 2009 року не було надано контрактів купівлі продажу природного газу в 2009 2019 роках та його транзиту територією України, а тому він не голосував за схвалення дій української делегації під час робочого візиту Прем'єр-міністра України до

Російської Федерації 17 20 січня 2009 року і досягнутих домовленостей, оскільки конкретної інформації надано не було. Про досягнуті домовленості стало відомо виключно з усної інформації, оголошеної Прем'єр-міністром України.

Показаннями свідка ОСОБА_33, який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді Міністра надзвичайних ситуацій України та який підтвердив суду, що 19 січня 2009 року він був присутній на позачерговому засіданні Уряду, яке вів Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16 та на якому розглядалось питання щодо укладення контрактів з постачання та транзиту газу. На засіданні було роздано не завізований проект Директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009 2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки. Матеріали були роздані без супровідної записки, пояснень Міністерства палива та енергетики, Міністерства економіки України. Після обговорення проекту Директив, Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16 повідомив членам Уряду про те, що в затвердженні Директив Урядом відсутня необхідність, оскільки Прем'єр-міністр України може власноручно приймати відповідне рішення.

На засіданні Уряду 21 січня 2009 року не голосував за ухвалення рішення щодо затвердження результатів переговорів Урядової делегації в Москві, оскільки на засіданні не було надано текстів контрактів, з яких би чітко вбачалась формула розрахунку ціни на газ.

Показаннями свідка ОСОБА_34, який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді Міністра промислової політики України та який підтвердив, що на позаплановому засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року Перший віце-прем'єр-міністр України ОСОБА_16 поінформував членів Кабінету Міністрів України про хід переговорів Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 з російською стороною щодо умов постачання газу до України та його транзиту. Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16 повідомив, що російською стороною була запропонована ціна за поставлений газ 450 дол. США за 1000 куб. метрів газу. Названа ціна була занадто високою та неприйнятною для економіки України.

Свідок повністю підтримав покази, дані ним на досудовому слідстві про те, що Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16 доповів, що в ході засідання необхідно прийняти директиви для проведення подальших переговорів та укладення довгострокових Контрактів на умовах, запропонованих російською стороною. Після обговорення вказаного питання, після того, як стало зрозуміло, що члени Кабінету Міністрів України не дійдуть згоди щодо його затвердження, ОСОБА_16 зняв питання з обговорення.

Показаннями свідка ОСОБА_35, який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді Міністра регіонального розвитку та будівництва України, який засвідчив, що 19 січня 2009 року приймав участь у позаплановому засіданні Кабінету Міністрів України. Засідання вів Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16, який повідомив членів Кабінету Міністрів України про хід переговорів Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 з російською стороною щодо умов постачання газу до України та його транзиту. Після чого міністри почали обговорювати Директиви учасникам делегації на вказані переговори. Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16 вказував на необхідність надання політичної підтримки Прем'єр-міністру України ОСОБА_13 на переговори. Рішення, за результатами обговорення вказаного питання, на голосування не виносилося.

Показаннями свідка ОСОБА_36, який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді Міністра юстиції України та засвідчив суду, що був присутній на позачерговому засіданні Уряду 19 січня 2009 року, яке вів Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16. Предметом обговорення на засіданні Уряду був проект Директив. Питання щодо схвалення Директив було знято ОСОБА_16 з обговорення у зв'язку з відсутністю єдності міністрів з цього питання.

Показаннями свідка ОСОБА_37, який з квітня 2006 року по червень 2010 року працював на посаді начальника Управління документального забезпечення Секретаріату Кабінету Міністрів України та свідка ОСОБА_38, який працював заступником начальника Управління документального забезпечення Секретаріату Кабінету Міністрів України, які повідомили суду, що велика гербова

печатка «Кабінет Міністрів України» зберігалась виключно у начальника управління ОСОБА_37, або у ОСОБА_38 Вільний доступ до печатки був виключений.

Показаннями свідка ОСОБА_39, який з березня 2008 року працює на посаді заступника директора Департаменту економічного планування та бюджетних розрахунків НАК «Нафтогаз України» та засвідчив, що на виконання доручення Прем'єр-міністра України ОСОБА_40 та згідно з наказом Головного контрольно-ревізійного управління України від 8 квітня 2011 № 88 «Про проведення комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 01.01.2008 по 31.12.2010 робочою групою, до складу якої він був включений, проведено комісійну перевірку окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України». Спільно з Міністерством Економіки було зроблено розрахунок, згідно якого у 2009 році додаткові витрати на придбання імпортованого газу зросли із 179,5 доларів за 1000 м³ до 232,98 доларів за 1000 м³. Ці розрахунки зроблені на підставі щомісячних актів закупівлі імпортованого газу у ВАТ «Газпром». Цей обсяг газу був 26,8 мільярдів кубів газу, крім цього НАК «Нафтогаз України» у 2009 році отримав у підземних сховищах газ в розмірі 10 мільярдів у рахунок погашення боргу «Росукренерго» загальною сумою 1,7 мільярдів доларів. Свідок повністю підтримав покази, дані на досудовому слідстві про те, що проведеною перевіркою було встановлено, що підписання контрактів купівлі-продажу та транзиту природного газу між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» від 19 січня 2009 року усупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 04 жовтня 2001 року, яка є невідомою частиною законодавства України, збільшило ціну природного газу імпортного походження на 53,48 долара США (на 29,8 %) за 1000 куб. метрів. Відповідно, збільшення витрат на придбання імпортованого природного газу для виробничо-технологічних потреб в обсязі 3,639 млрд. куб. метрів на суму 194,6 млн. долара США, або 1 млрд. 516 млн. грн., призвело до втрати активів та спричинення збитків НАК «Нафтогаз України» на відповідну суму. За результатами проведеної перевірки 5 травня 2011 року складена Загальна довідка комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року, висновки якої повністю підтвердили висновки, викладені у довідці (проміжній) від 11 квітня 2011 року.

Показаннями свідка ОСОБА_41, який працює на посаді директора юридичного Департаменту НАК «Нафтогаз України» та приймав участь у проведенні комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року. За результатами проведеної перевірки ГоловКРУ станом на 11 квітня 2011 року складена Довідка (проміжна) комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року

В довідці, крім аналізу контрактів та описової частини господарської діяльності НАК «Нафтогаз України», також було констатовано, зроблено висновки, що ціна природного газу в 2009 році, в порівнянні з ціною в 2008 році, зросла на 53,08 доларів США за 1000 м³, тобто на 29,8%. Ціна виросла з 179,5 доларів за 1000 м³ у 2008 році до 232,98 доларів за 1000 м³ у 2009 році, при цьому ставка плати за транзит у 2009 році залишилась не змінною і складала 1,7 доларів за тисячу кубометрів на 100 кілометрів. Зроблено висновок, що у 2009 році при незмінній ставці на транзит, ціна закупки газу, а він визначався в обсязі 3 мільярди 539 мільйонів кубічних метрів, зросла на 29,8%, що збільшило витрати на 194,6 мільйонів доларів США, також встановлено нанесення збитків на відповідну суму. В подальшому вказана довідка була направлена до НАК «Нафтогаз України» та опрацьовувалась на предмет зауважень. Робоча група НАК «Нафтогаз України», після опрацювання довідки, дійшла висновку про відсутність зауважень. Згідно даних проведеної перевірки держателем і стороною контракту був саме НАК «Нафтогаз України» з ВАТ «Газпром» а не будь-який інший суб'єкт господарювання, тому всі витрати на закупівлю цього газу несе НАК «Нафтогаз України». Свідок ствердив в судовому засіданні, що комісійна перевірка окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року була проведена відповідно до Порядку проведення перевірки робочими групами центральних органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №886 від 30 червня 2006 року.

Показаннями свідка ОСОБА_42, який працює заступником начальника відділу фінансів в паливно-видобувних галузях та енергоефективності Управління фінансів виробничої сфери Міністерства фінансів України та повідомив суду, що він приймав участь у проведенні комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року. Перевірку було проведено у відповідності до питань Програми робочого плану комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року та з відома Голови правління Компанії ОСОБА_43. За результатами проведеної перевірки 5 травня 2011 року була складена загальна Довідка комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року. При проведенні перевірки за ним було закріплено дослідження питань, вказаних в п. 5 Програми перевірки, а саме «Наслідки для державного бюджету та (або) державних підприємств через укладання та реалізацію контрактів від 19.01.2009 року». Перевірка проводилась на підставі матеріалів, наданих на його запити до НАК «Нафтогаз України». За матеріалами, наданими НАК «Нафтогаз України», середня зведена ціна закупівлі імпортованого газу у 2008 році становила 179,5 доларів США, придбання імпортованого газу у 2009-2010 роках здійснювалась, відповідно до контракту від 19.01.2009 року. За матеріалами, наданими НАК «Нафтогаз України», середня ціна в 2009 році становила 232,98 доларів США за 1000 м³, у 2010 році ціна становила 256,69 доларів США за 1000 м³, таким чином середня ціна на закупівлю природного газу в 2009 році в порівнянні з 2008 роком збільшилась на 53,48 доларів США, або на 416,67 гривень. В порівнянні з 2008 роком, у 2010 році ціна збільшилась на 77,19 доларів США. Перевіркою встановлено, що укладення контракту від 19 січня 2009 року, призвело до збільшення витрат на природний газ для установ та організацій, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів, на 941 мільйон гривень. У 2009 році на 357 мільйонів гривень, у 2010 на 584 мільйони гривень.

Показаннями свідка ОСОБА_44, який працює заступником начальника відділу методології ціноутворення Департаменту цінової політики та цінового регулювання Міністерства економіки України та повідомив суду, що його, як представника Міністерства економіки України, було направлено до Контрольно-ревізійного управління в складі робочої групи з перевіркою окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України». В складі робочої групи приймав участь в проведенні комісійної перевірки окремих питань фінансово господарської діяльності НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року. За результатами проведеної перевірки 5 травня 2011 року була складена загальна Довідка комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року. При проведенні перевірки за ним було закріплено дослідження питань, пов'язаних з порівнянням самих положень контрактів від 19 січня 2009 року з діючими до цього економічними умовами поставки та транзиту природного газу. Відповідно до проведеної перевірки, відповідно до звіту було встановлено наступні дані: ціна природного газу в 2009 році, в порівнянні з 2008 роком, зросла на 53,48 доларів США за 1000 м³ або на 29,8 відсотки. У 2010, в порівнянні з 2008 роком, зросла ціна на 77,19 доларів США або на 43 відсотки, ставка плати за транзит в 2009 році, в порівнянні з 2008 роком, залишилась незмінна та склала 1,7 доларів США за 1000 м³ на 100 кілометрів. Ціна на виробничо-технічні потреби зросла у 2009 році на 29,8 відсотків, що збільшило витратну складову по транзитній роботі на 194,6 мільйонів доларів США за 1000 м³. Проведеною перевіркою встановлено, що за 2009 рік, в порівнянні з 2008 роком, НАК «Нафтогаз України» поніс додаткові витрати на виробничо-технологічний газ, які члени робочої групи юридично кваліфікували як збитки в розмірі 194,6 млн. дол. США.

Показаннями свідка ОСОБА_45 заступника директора департаменту нафтової, газової, торф'яної, нафтопереробної промисловості та альтернативних видів палива Міністерства енергетики та вугільної промисловості, який засвідчив, що у березні і квітні 2011 року, за дорученням Прем'єр-міністра України брав участь у комісійній перевірці деяких питань фінансово господарської діяльності НАК «Нафтогаз Україна» за 2008-2009 роки. При проведенні перевірки особисто він аналізував контракти на закупівлю природного газу, укладені в 2008 році від 14 березня та 6 березня, а також в 2009 році від 19 січня № КП та на транзит газу № ТКГУ. Проаналізувавши ці контракти, комісія дійшла до висновку про те, що у 2009 році, після укладення контрактів, у порівнянні з 2008 роком ціна газу для України зросла на 29,8 відсотка, або на 53,48 долара за тисячу кубічних метрів, вона збільшилась з ціни 179,5 доларів до ціни 232,98 долара за тисячу кубічних метрів. Стверджує,

що вказане тридцяти відсоткове зростання ціни за собою спричинило додаткові витрати НАК «Нафтогаз Україна» на цілий комплекс видів діяльності, насамперед на закупівлю, так званого паливного газу, який НАК «Нафтогаз Україна» разом з дочірніми компаніями використовує для транзиту, того ж таки Російського газу до західної Європи. Сума додатково використаних коштів склала 194,6 мільйона долара США, за 2009 рік. Загальні витрати НАК «Нафтогаз Україна» за рахунок збільшення ціни на 29,8 відсотків за 2009 рік, склали 1 мільярд 434,7 мільйони доларів, тобто близько 12 мільярдів гривень. В 2010 році і в подальшому, контракт № КП від 19 січня 2011 року завдав, завдає і продовжує завдавати значні збитки економіці України в цілому і НАК «Нафтогаз Україна» як державній компанії.

Оголошеними в судовому засіданні показаннями свідка ОСОБА_46, яка показала, що працює заступником директора Департаменту начальником відділу інспектування державних комерційних підприємств Головного контрольно-ревізійного управління України та, на виконання доручення Прем'єр-міністра України ОСОБА_40 від 30 березня 2011 року № 244, від 11 квітня 2011 року № 480-ДСК та згідно наказу Головного контрольно-ревізійного управління України від 8 квітня 2011 року № 88 «Про проведення комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року» приймала участь у проведенні та формулюванні висновків комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року, за результатами проведення якої 5 травня 2011 року складена загальна Довідка комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року.

Проведеною перевіркою встановлено, що підписання контракту на поставку газу між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» від 19 січня 2009 року № КП та контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 роки від 19 січня 2009 року № ТКГУ всупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року (ратифікована згідно з Законом України від 15 листопада 2001 року №2797-III), яка є невідомою частиною законодавства України, збільшило ціну природного газу імпортного походження на 53,48 дол. США (на 29,8 %) за 1000 куб. метрів. Як наслідок, збільшено витрати на придбання імпортованого природного газу для виробничо-технологічних потреб в обсязі 3,639 млрд. куб. м на суму 194,6 млн. дол. США або 1515 млн. грн. При цьому встановлено, що у формулі формування ціни на газ для України застосовується необґрунтовано висока базова ціна (P₀), яка потребує зменшення, ціна на мазут і газойль, які займають незначну частку в енергобалансі України, тоді як в Україні, основними альтернативними видами енергії є вугілля та електроенергія.

Згідно висновків перевірки, внаслідок укладення контрактів від 19 січня 2009 року ціна природного газу у 2009 році порівняно з 2008 роком зросла на 53,48 дол. США за 1000 куб. метрів або на 29,8 % (із 179,5 дол. США за 1000 куб. метрів у 2008 році до 232,98 дол. США за 1000 куб. метрів у 2009 році) та у 2010 році порівняно з 2008 роком на 77,19 дол. США за 1000 куб. метрів або на 43 % (з 179,5 дол. США за 1000 куб. метрів у 2008 році до 256,69 дол. США за 1000 куб. метрів у 2009 році); ставка плати за транзит залишилася 2009 році проти 2008 року незмінною та склала 1,7 дол. США за 1000 куб. метрів на 100 км. відстані; також у 2009 році при незмінній ставці за транзит, ціна закупки газу на ВТВ (3,639 млрд. куб. метрів) зросла на 29,8%, що збільшило витратну складову по транзитній роботі на 194,6 млн. дол. США. При цьому, з урахуванням збільшення витрат на придбання природного газу на ВТВ ставка транзиту повинна становити - 1,875 дол. США за тис. куб. м на 100 км. відстані проти встановленої відповідно до контракту - 1,7 дол. США за тис. куб. м на 100 км. відстані; витрати на закупівлю 26,8 млрд. куб. м. природного газу для потреб споживачів України у 2009 році проти 2008 року зросли на 1434,7 млн. дол. США, а у 2010 році на 2815,5 млн. дол. США у зв'язку із зміною ціни на імпортований природний газ із твердої на формульну.

Показаннями свідка ОСОБА_46, яка брала безпосередню участь у вивченні фінансово-господарської діяльності ПАТ НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року підтверджується висновок про те, що через підписання контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 роки від 19 січня 2009 року №ТКГУ всупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 4

жовтня 2001 р., яка є невідомою частиною законодавства України, у 2009 році при незмінній ставці за транзит (1,7 дол. США), ціна закупівлі природного газу на виробничо-технологічні витрати в обсязі 3,639 млрд. куб. метрів зросла на 29,8 %. Як наслідок, збільшено витрати на придбання імпортованого природного газу для виробничо-технологічних потреб в 2009 році в обсязі 3,639 млрд. куб. м. на суму 194,6 млн. дол. США.

Показаннями свідка ОСОБА_47, який з 2007 року по 2010 рік займав посаду заступника директора департаменту начальника відділу формування ресурсів вуглеводнів, балансів газу та метрологічного забезпечення виробництва у нафтогазовому комплексі Департаменту з питань нафтової, газової та нафтопереробної промисловості Міністерства палива та енергетики України та повідомив суду, що ним, разом з директором Департаменту, проведено дослідження питання щодо достатності у НАК «Нафтогаз України» ресурсів природного газу в період з січня по березень 2009 року, враховуючи власний видобуток і запас газу, враховуючи поставки газу за підписаним 19 січня 2009 року зовнішньоекономічним контрактом. Проведеним на підставі наданих НАК «Нафтогаз України» матеріалів дослідженням встановлено, що споживання природного газу за перший квартал 2009 року склало 19432000 000 кубічних метрів, що було одним із найменших показником за останні 5 років. Видобуток газу був найбільшим за останні роки і склав за квартал 5 608 000000 кубічних метрів. Імпорт газу в 2009 році склав 2497000000 кубічних метрів. За даним ДК «Укртрансгаз» в період з 1 січня 2009 року по 31 березня 2009 року споживачами України було використано 19430000000 кубічних метрів природного газу, із яких 5608000000 кубічних метрів видобуто НАК «Нафтогаз України», 2497000 00 кубічних метрів імпортовано НАК «Нафтогаз України» за контрактом від 19 січня 2009 року, а 11439000000 кубічних метрів прийнято в ФСГ, при чому цей газ належав компанії «РосУкренерго» і з ФСГ не підіймався.

Показаннями свідка ОСОБА_48, який в січні 2009 року працював на посаді директора Дочірньої компанії «Укртрансгаз» НАК «Нафтогаз України» та засвідчив в судовому засіданні, що на території України знаходиться 12 підземних сховищ газу, загальна потужність в активному газі 32 мільярди кубічних метри, станом на 1 січня 2009 року газу в підземних сховищах газу було десь до 24-25 мільярдів кубічних метрів, без буферного газу. З газових родовищ України видобувались приблизно 1,5 мільярда кубічних метрів в місяць, близько 18-19 мільярдів кубічних метрів в рік. За час роботи газотранспортної системи у реверсному режимі аварій зафіксовано не було. З урахуванням обмежень у споживанні газу, його запасів вистачило б на період від трьох тижнів до місяця.

Показаннями свідка ОСОБА_19, Президента України (з 24.01.2005 по 21.03.2010), який засвідчив в судовому засіданні, що весь процес організації газових відносин, у зовнішній її частині у 2008-2009 роках, базувався на двох базових вихідних пунктах, які полягали в наступному. 12 лютого 2008 року, під час робочого візиту до Російської Федерації та зустрічі з Президентом Росії ОСОБА_20 розглядалися низка питань, одне з них це газові відносини України на кінець 2008 року та перспектива на 2009 рік. Суть рішення, якого вони досягли, полягало в чотирьох позиціях, і це була платформа для розбудови газових відносин на 2008-2009 роки. Перше - в найближчі три - п'ять років Російська Федерація і Україна переходять на режим ринкових відносин з точки зору формування ціни на газ, формування послуг транзитних, і формування послуг по зберіганню російського газу у підземних сховищах України. При цьому вони виходили з того, що три-пять років достатньо для того, щоб через синхронний і симетричний механізм реалізації ринкових угод, дві сторони покинули політичний концепт формування ціни на ці три продукти і перейшли до нормальних цивілізованих відносин, де б політика не давила над темою ціни, щоб тема ціни не вирішувала кожного року 31 грудня і була політичною, а мала конкретний економічний контекст, як це відбувається в будь-якій європейській державі. Друге наші відносини базуються без будь-якого посередника. При цьому посередники, які виникали між Україною та Росією, виникали тільки з доброї волі Росії. Україна мала роль відомого, а не ведучого. Третє - це питання боргу. Тоді борги були з 2007 року, включаючи пеню та штрафи за поставлений газ. Не всі борги взаємно визнані, але 90 відсотків - це ті борги, що на корпоративному рівні підтверджені. І тому російська сторона ставила питання, одним з перших, - це погашення боргу. Четверта позиція стосувалася тоді найбільш поточного і важливого на той час питання - це ціна на газ у 2008 році. Після дебатів, після переговорів, вони вийшли на те, що взаємоприйнятна позиція по 2008 року щодо ціни на газ - 179,5 доларів США, тобто зберегти ту ціну, що була. По поверненню з Москви підписав першу директиву уряду, де домовленість виписана по логіці дій, - 90 відсотків - урядові питання, а 10 відсотків - питання парламентські. Тоді з Президентом Росії вони домовилися, що переговори у них починаються негайно. В середині літа був

прийнятий ще один Указ, мета якого - спонукати уряд до проведення тих належних переговорів на рівні урядів та корпоративних структур. 2 жовтня 2008 року відбулась зустріч прем'єр-міністрів України та Росії, за наслідками якої було підписано спільний меморандум, який включав у себе декілька базових пунктів, які повністю відповідають домовленостям Президентів, досягнутим раніше. Між тим, станом на 23-24 грудня 2008 року вимога російської сторони погасити заборгованість в розмірі 2,4 млрд. дол. ознаменувала входження відносин з Російською стороною у глибоку кризу.

28 грудня 2008 року, після повернення ОСОБА_15 з переговорів, відбулась екстрена зустріч за участі ОСОБА_49 керівника економічного блоку Президента, ОСОБА_27 постійного представника Президента України по зовнішньому блоку енергетичних питань, і ОСОБА_15. Як повідомив ОСОБА_15, під час переговорів представників НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» обговорювалась ціна на газ 250 доларів за тисячу м³, що стосується тарифу транзиту 1,7. При цьому ОСОБА_15 вважав, що російська сторона діяла непоступливо по відношенню до тарифу транзиту, а ціну на газ можна довести до 235 дол. за тисячу метрів кубічних. 28 грудня 2008 року відбулась телефонна розмова між Прем'єр-міністром Росії і Прем'єр-міністром України, під час якої в перший і єдиний раз російська сторона на офіційному рівні заявляє пропозицію українській стороні про ціну 250 за тисячу кубів російського газу, тариф 1,7, і недопущення реекспорту. Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 відхилила пропозицію Прем'єр-міністра Росії.

Свідок ОСОБА_19 ствердив, що йому, зі слів Прем'єр-міністра Російської Федерації ОСОБА_20 відомо, що останній запропонував Прем'єр-міністру України ОСОБА_13 приїхати та підписати контракт по 250 дол. США за тис. куб. м. з правом реекспорту, а Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 відмовилась.

29 грудня 2008 року ОСОБА_15 повідомив про те, що Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 доручила йому організувати їй терміновий робочий візит до Прем'єр-міністра Росії і до керівництва «Газпрому». Прем'єр-міністр Росії повідомив, що не бажає зустрічатися з Прем'єр-міністром України. ОСОБА_15 просив Президента України дати м'який сигнал Прем'єр-міністру України ОСОБА_13 про те, що її в Росії не бачають бачити.

31 грудня 2008 року ОСОБА_15 повернувся з Москви у зв'язку з фактичним припиненням переговорного процесу.

В ніч на перше січня 2009 року була оприлюднена спільна заява Президента України та Прем'єр-міністра України. Мета заяви була по-перше, пояснити, чому переговори зірвалися; по-друге, донести світу гарантії, що Україна у цих домовленостях поступала чесно, послідовно, і це ніяк не відобразиться на транзитних гарантіях.

З 4 січня 2009 року Російська сторона почала зменшувати поставки газу для транзиту, а з 6-го на 7-ме поставки газу до Європи були перекриті.

Українська сторона проводила дії згідно плану проведення зовнішньополітичної роботи та, станом на 17 січня 2009 року, Українська сторона досягла розуміння з Європейськими партнерами на кожному рівні.

Свідок ОСОБА_19 ствердив, що після телефонної розмови з ОСОБА_50, наявною перспективою проведення нормальних європейських переговорів, європейської трьохсторонньої конференції, враховуючи, що Україна мала запаси газу до березня-травня 2009 року, він просив Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 не їхати на Міжнародну конференцію з газових питань до Москви, на що остання погодилась.

Між тим, Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 відбула до Москви та провела переговори з Прем'єр-міністром Російської Федерації.

18 січня 2009 року, по поверненню ОСОБА_13 з Москви, відбулась зустріч під час якої ОСОБА_13 не повідомила Президента України про досягнуті домовленості та не надала проекту контракту.

Після підписання контрактів 19 січня 2009 року та повернення ОСОБА_13 з Москви Президент України просив надати йому копії укладених контрактів, але отримав відмову з посиланням на те, що контракт є секретним матеріалом.

Свідок ОСОБА_19 вважає, що укладений в результаті переговорів, проведених ОСОБА_13, контракт купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках є найбільш дестабілізуючим фактором на сьогоднішній день.

Станом на січень 2009 року Україна мала достатні запаси газу для того, щоб спокійно працювати і вести переговори з Росією.

Щодо мотивів проведення ОСОБА_13 переговорів в Москві, за результатами яких були укладені контракт купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та контракт про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, свідок ОСОБА_19 ствердив, що мотивом дій ОСОБА_13 було підписання Прем'єр-міністром України угоди напередодні президентських виборів. В суспільстві створюється ілюзія перемоги суспільно-національних інтересів, а за цим криється підтекст політичний. Росії треба мати проросійського услужливого лідера, і якою ціною це оплачується це не так важливо. І тому, через цілу низку кроків, які підвели Україну до 19 січня 2009 року, була зроблена підміна національних інтересів політичною доцільністю.

Показаннями свідка ОСОБА_49, який у січні 2009 року працював на посаді першого заступника Глави Секретаріату Президента України та в судовому засіданні засвідчив, що в лютому 2009 року Президент України ОСОБА_19 наряду з Президентом РФ ОСОБА_21 обговорили питання про перехід на прямі стосунки у відносинах, що стосується і поставки газу, і транзиту в Україну та дійшли висновку, що потрібно перейти на прямі стосунки, які взаємопов'язують відповідальність сторін, як в питаннях поставки газу в Україну, так і транзиту. Після цього був підписаний меморандум Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 і Прем'єр-міністром Російської Федерації ОСОБА_20, в якому визначались принципи подальшої співпраці. Це був суттєвий крок вперед у відносинах Української і Російської сторін. Однак, практика виявилась значно складнішою, і в ході переговорів, які далі тривали, ми отримали пропозицію з російської сторони 250 дол. США за газ, і 1,7 дол. США за транзит. Погодитись на це українська сторона певним чином не могла. Станом на 1 січня 2009 року контрактів підписано не було. В ніч на 1 січня 2009 року вийшла спільна заява Президента України і Прем'єр-міністра України, в якій вони пояснили свою позицію, чому вони проти вказаної пропозиції російської сторони, оскільки вони виходили з того, що ціна на газ повинна бути 200 дол. США, а ціна на транзит 2,0 дол. США. Оскільки контракти підписані не були, Російська Федерація зменшила поставки газу в Україну на ті обсяги, які мали бути призначені для України, а з 05 чи 06 січня 2009 року припинила повністю поставки газу в Україну, тим самим унеможлививши транзит газу територією України.

В середині січня 2009 року керівник НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 відбув в Москву для продовження переговорів з Російською Федерацією. На переговорах російською стороною пропонуються ціни: 400-420 дол. США за 1 тис. куб. метрів і він не прийняв відповідальності за підписання будь-яких контрактів. 17 січня 2009 року на переговори з Прем'єр-міністром Російської Федерації ОСОБА_20 виїжджає Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 19 січня 2009 року, в понеділок, зранку о 09-00 год., відбулась нарада у Президента України, на якій Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 зазначила, яких вона досягла домовленостей з Прем'єр-міністром Російської Федерації. Свідок ОСОБА_49 ствердив, що, в рамках цієї наради, будучи певним чином проінформованим про деталі проектів контрактів, він почав задавати питання, чому стартова ціна 450 дол., а ціна транзиту залишається 1,7 дол. США, чому контракти асиметричні? Прем'єр міністр України ОСОБА_13 пообіцяла надати копії проектів контрактів, щоб Президент України міг їх вивчити, але жодної конкретної інформації по суті основних позицій не повідомила. Президент України ОСОБА_19 не надавав згоди на підписання контрактів від 19 січня 2009 року. Позиція Президента України полягала в тому, що потрібно взяти паузу, оскільки ситуація була дуже складна, однак на їх переконання та на переконання фахівців НАК «Нафтогаз України» у України ще був час для того, щоб продовжувати переговори, а тому ОСОБА_19 наполягав на тому, щоб переговори були продовжені. Про підписання контрактів дізнались тільки з засобів масової інформації. На його думку підписані контракти не відповідають укладеному з Російською стороною меморандуму та є економічно не вигідними для України.

Оголошеними в судовому засіданні показами свідка ОСОБА_51, який показав, що до лютого 2009 року він працював на посаді Міністра фінансів України та відповідав за складання та виконання Державного бюджету України в межах, визначених положенням про Міністерство фінансів України. Постачання природного газу в Україні на момент його призначення на посаду Міністра здійснювалося відповідно до укладених договорів між НАК «Нафтогаз України» та «Росукренерго». Памятає, що у січні 2009 року ВАТ «Газпром» почало обмежувати постачання природного газу в Україну, а згодом і припинило транзит природного газу через територію України. 19 січня 2009 року було скликано термінове засідання членів Кабінету Міністрів України. На засіданні Уряду головував ОСОБА_16, оскільки Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 знаходилась у відрядженні в м. Москва та очолювала українську делегацію на переговорах із російською стороною з приводу газових домовленостей. ОСОБА_16 повідомив, що причиною терміновості зібрання Уряду є обговорення проекту директив щодо укладення Контрактів на постачання природного газу в Україну та транзит газу. Як доповів ОСОБА_16 на той час проводились переговори української та російської сторони з приводу поставок природного газу в Україну. І однією з умов російської сторони була запропонована ціна, яку б мала сплачувати Україна за поставлений газ, і вона повинна була скласти 450 доларів США за 1000 куб. метрів газу. При цьому ціна за транзит природного газу через територію України залишалась на 2009 рік незмінною, тобто на рівні 2008 року. Також ОСОБА_16 доповів, що в ході засідання необхідно прийняти директиви для проведення подальших переговорів та укладення довгострокових Контрактів на умовах, запропонованих російською стороною. ОСОБА_16 доповідав присутнім ситуацію, яка склалась на переговорах. Після доповіді ОСОБА_16 відбулось обговорення проекту директив. Багато членів Уряду задавали питання з того чи іншого приводу. Однак, повних відповідей на поставлені питання із документу вони не отримали. Тому, на його думку, якби прийняття даного рішення було поставлено на голосування, то його б не було прийнято. Після тривалого обговорення даного питання ОСОБА_16 зняв його із обговорення і не став виносити його на голосування.

Показаннями свідка ОСОБА_40 - Прем'єр-міністра України, який засвідчив в судовому засіданні, що після призначення на посаду він особисто вивчив усі документи, які стосувались фінансово-господарських взаємовідносин між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» щодо постачання та транзиту газу на 2009-2019 роки. На його переконання контракти, укладені 19 січня 2009 є абсолютно не вигідними для України, більш того, вони ведуть державу до банкрутства. Викладені російською стороною юридичні норми в угодах передбачають жорсткі санкції у разі одностороннього виходу із угоди, а також за недобір газу влітку 150%, взимку 300%. У зв'язку з цим ставити питання про скасування підписаних у 2009 році контрактів на цей час досить складно. Відповідно до умов Контракту купівлі-продажу природного газу від 19 січня 2009 року передбачається, що ціна російського газу, що поставляється в Україну, щоквартально встановлюється за спеціальною формулою, яка визначає певну траєкторію ціни на рік. Формула визначення ціни, закладена у контрактах між НАК «Нафтогаз Україна» і ВАТ «Газпром», укладених 19 січня 2009 року, не відповідає використовуваній у довгострокових договірних відносинах ВАТ «Газпром» і його європейських контрагентів концепції ціноутворення, а саме: - замість формули розрахунку базової ціни закладена сама базова ціна, причому в якості такої використана не розрахункова ціна газу станом на певну дату попереднього періоду, а фіксоване значення 450 доларів за 1000 кубометрів; - у якості одного з альтернативних енергоносіїв узятий газойль, який не використовується на внутрішньому ринку України. Коректніше було б використовувати у розрахунках, поряд з мазутом, енергетичне вугілля; - не передбачено будь-який коефіцієнт, який дозволяв би адаптувати формулу ціни до мінливих умов. Крім цього, розрахунки, що обґрунтовують базову ціну 450 доларів за 1000 куб. м. відсутні. Фактично ця ціна відповідає найгіршим умовам довгострокових контрактів між ВАТ «Газпром» і компаніями деяких європейських країн (наприклад, Польщі) у той період. При цьому не були враховані ні нижчі транспортні витрати, ні те, що Україна є найбільшим покупцем російського природного газу і, відповідно, за загальноприйнятими ринковими підходами має підстави розраховувати на постійно діючу знижку до ціни газу (відповідний знижуючий коефіцієнт у формулі). На практиці укладання довгострокових контрактів між ВАТ «Газпром» і європейськими контрагентами для кожної країни застосовуються конкретні формули розрахунків, що містять індивідуально узгоджені у двосторонньому форматі з Російською стороною параметри, насамперед метод визначення базової ціни на газ і коефіцієнти у вищезазначених формулах. На сьогоднішній день Російська сторона публічно відмовляється від можливості перегляду принципів формування ціни на газ і заявляє про те, що існуючі Контракти повинні виконуватися в повному обсязі. Щодо ціни на газ для України у 2009 році свідок ствердив, що ця ціна була зі знижкою 20%, тоді як у

першому кварталі 2010 року вона підвищилась до 304 доларів за 1 тисячу куб. метрів. Згідно із газовими контрактами, підписаними Урядом ОСОБА_13 у 2009 році, ціна на газ в Україні в 4 кварталі 2011 року становила б близько 488 доларів за тисячу кубометрів (без урахування ратифікованих «Харківських угод»). Свідок ОСОБА_40 також повідомив, що підписані контракти у 2009 році будуть визначати політику України на 10 років уперед, а підписання газових угод на таких умовах було повною здачею національних інтересів України. На його думку, при проведенні переговорів у Москві та отриманні знижки 20% на 2009 рік колишній Прем'єр-міністр ОСОБА_13 керувалась своїми особистими мотивами, направленими на перемогу на Президентських виборах у 2009 році за будь яку ціну.

Показаннями свідка ОСОБА_52 Міністра енергетики та вугільної промисловості України, який з 2002 року по 2005 рік працював на посаді голови НАК «Нафтогаз України», в 2006-2007 роках обіймав посаду Міністра енергетики України та ствердив в судовому засіданні, що після призначення на посаду, ним детально вивчені документи, які стосувались фінансово господарських взаємовідносин між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром» щодо постачання та транзиту газу на 2009-2019 роки. Документи свідчать про те, що укладені контракти є явно не вигідні для України. Вважає, що підписання контрактів 19 січня 2009 року пов'язане з існуванням заборгованості компанії «ЄЕСУ», керівником якої в свій час була ОСОБА_13 в розмірі 403 мільйонів доларів.

Показаннями свідка ОСОБА_53, яка у 2009-2010 роках працювала на посаді заступника Генерального прокурора України та засвідчила в суді, що 28 квітня 2010 року до Генеральної прокуратури України надійшов депутатський запит народного депутата ОСОБА_54. При надходженні цього депутатського запиту до Генеральної прокуратури, враховуючи, що в ньому підняті питання охоплювались закріпленням за нею напрямком наглядової діяльності, Генеральним прокурором ОСОБА_63, саме їй було доручено організувати перевірку. Того ж дня, вказане депутатське звернення нею було розписане на начальника головного управління нагляду за додержанням законів, щодо прав і свобод громадян, та його першого заступника ОСОБА_66 і ОСОБА_67. Підняті зверненнями питання, щодо правомірності затвердження колишнім Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 директив НАК «Нафтогаз Україна», які були використані при підписанні газових контрактів 19.01.2009 року між НАК «Нафтогаз Україна» та «Газпром», піднімались різними органами та вищими посадовими особами держави, зокрема Президентом України. На виконання рішення РНБОУ та за дорученням президента України ОСОБА_19, Генеральною прокуратурою України у 2009 році проводилась перевірка цього питання.

На запит Генеральної прокуратури 25 травня 2010 року із інституту держави і права імені Корещького надійшов висновок науково-правової експертизи, щодо відповідності законодавству України газових контрактів від 19 січня 2009 року за підписом заступника директора інституту ОСОБА_55. Також Генеральною прокуратурою України отримано лист Міністерства юстиції України від 12 травня 2009 року, в якому сформульована позиція Міністерства юстиції України про те, що директиви делегації НАК «Нафтогаз Україна» на переговори з ВАТ «Газпром» стосовно укладення контракту купівлі-продажу природного газу 2009-2019 роках, та контрактах про обсяги та умови транзиту газу через територію України, на період з 2009 по 2019 роки, затверджені ОСОБА_13 19 січня 2009 року, не можуть розглядатись у розумінні директив Уряду, затвердження яких регулюється законодавством України.

27 травня 2010 року вона, відповідно до вимог закону, надала проміжну відповідь народному депутату України ОСОБА_54, про те, що за його зверненням триває перевірка, щодо настання можливих негативних наслідків від укладення та виконання указаних контрактів, а також зазначено, що про кінцеві результати перевірки, буде повідомлено додатково. У червні 2010 року нею було доручено КРУ провести ревізію окремих питань фінансово-господарської діяльності НАК «Нафтогаз Україна», а також направлено лист Міністру Юстиції України ОСОБА_64 з проханням повторно висловити позицію Мінюсту щодо відповідності законодавству України контрактів від 19 січня 2009 року, та вищезазначених директив НАК «Нафтогаз Україна», затверджених 19 січня 2009 року. Окрім того, був направлений запит до Кабінету Міністрів України про надання необхідної інформації та документів щодо тих питань. 5 липня 2010 року вона звільнилась за власним бажанням. На час її звільнення перевірка не була проведена. Остаточна відповідь за наслідками перевірки не надавалась.

Показаннями свідка ОСОБА_56, який з січня 2000 року по листопад 2010 року працював на посаді заступника Генерального прокурора України та засвідчив в суді, що в травні червні 2010 року, за відсутності заступника Генерального прокурора України ОСОБА_53, яка керувала питаннями, пов'язаними з захистом прав та свобод громадян, інтересів держави, виконував її обов'язки. Свідок ствердив, що направлена за його підписом відповідь щодо розгляду звернення народного депутата ОСОБА_54 була не остаточна, оскільки безпосередньо у відповіді вказувались обставини з проведення перевірочних дій Генеральною прокуратурою України і прийняття іншого рішення у відповідності до вимог закону.

Показаннями свідка ОСОБА_57, який з квітня 2005 року по листопад 2010 року працював на посаді старшого прокурора відділу захисту фінансово економічних інтересів держави управління захисту інтересів держави Головного управління нагляду за додержанням законів щодо прав і свобод та захисту інтересів держави Генеральної прокуратури України, який засвідчив в суді, що у 2009 2010 роках його було залучено до перевірки щодо законності укладання угод на постачання природного газу в Україну та транзиту територією України російського газу. В кінці квітня 2010 року до Генеральної прокуратури України надійшло звернення народного депутата ОСОБА_54 щодо законності директив, підписаних ОСОБА_13 Пізніше, такі ж звернення надійшли з Адміністрації Президента та Кабінету Міністрів України. Організація перевірки звернень покладалась на Головне управління з нагляду за додержанням законів щодо прав і свобод та захисту інтересів держави Генеральної прокуратури України.

Свідок ствердив, що був безпосереднім виконавцем перевірки. Ним було підготовлено запити до Міністерства юстиції України, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького і підготовлено проміжну відповідь народному депутату ОСОБА_54, оскільки, на той час, прийняти рішення не було можливості.

Допитаний свідок ОСОБА_55 - заступник директора Інституту держави і права ім. В.М. Корецького в судовому засіданні показав, що у 2009-2010 роках до Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України надходили листи Генеральної прокуратури України з проханням надати висновки Інституту щодо відповідності законодавству України та нормам міжнародного права директив делегації на переговори з ВАТ «Газпром», затверджених 19.01.2009 року Прем'єр-міністром України, контрактів купівлі-продажу та транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 рік. Свідок ствердив свої висновки, які долучені до матеріалів кримінальної справи, та показав, що викладена у висновках позиція є його особистою думкою спеціаліста, а зазначені документи неможливо розглядати відповідно до вимог Закону України «Про судову експертизу» як експертні висновки.

Крім того, вина ОСОБА_13, у вчиненні злочину підтверджується наступними доказами.

Документом Директивами делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, затвердженими 19 січня 2009 року Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 (а.с.159-160, т. 4), який було вилучено згідно протоколу виїмки від 09 лютого 2011 року під час проведення виїмки в приміщенні НАК «Нафтогаз України» відповідно до постанови слідчого від 7 лютого 2011 року про проведення виїмки (а. с. 116, 117-119 т. 4), який містить дані про те, що ОСОБА_13, в порушення вимог ст. 19 Конституції України, затвердивши ці директиви та скріпивши їх печаткою Кабінету Міністрів України зобов'язала делегацію НАК «Нафтогаз України» на переговорах з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009 2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки при підписанні Контракту купівлі продажу природного газу в 2009 - 2019 роках для споживачів України керуватися умовами щодо закупівлі природного газу за прямий контракт з ВАТ «Газпром», за формулою ціни, що містить складові базові нафтопродукти які використовуються в Європейських країнах (мазут, газойль), передбачивши в 2009 році знижку в розмірі 20% від базового рівня ціни на газ, що визначається за підсумками домовленостей Прем'єр-міністрів України та Російської Федерації 17 січня 2009 року в розмірі 450 дол. США за 1000 куб. метрів; передбачити в Контракті про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки ставку плати за послуги з транзиту в 2009 році в розмірі - 1,7 дол. США за 1000 куб. м на 100 км відстані, а

формування ставки плати за послуги з транзиту з 2010 року на базі формули, яка буде відшкодовувати НАК «Нафтогаз України» всі експлуатаційні витрати, пов'язані з транзитом природного газу, повну вартість паливного газу, амортизацію вартості ГТС, що використовується для транзиту згідно з справедливою ринковою вартістю ГТС, а також вартість капіталу, розрахованої на базі реальної ставки вартості капіталу НАК «Нафтогаз України» та справедливою ринковою вартості ГТС, що використовується для транзиту. Зазначена формула повинна передбачати індексацію всіх зазначених вище елементів згідні актуальними ринковими умовами; придбати до «__» ____ 2009 року у ВАТ «Газпром» право вимоги на природний газ в обсязі не менше 10,345 млрд. куб. м загальною вартістю 1,6 млрд. доларів США, який належить компанії «Росукренерго АГ» та знаходиться в ПСГ України. Оплату здійснити за рахунок коштів, отриманих в якості авансу за послуги в 2009 році за Контрактом про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України період з 2009 по 2019 роки.

Протоколом огляду документу від 18 квітня 2011 року (а. с. 161-162, т. 4) стверджується, що проведеним оглядом документу «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» встановлено, що документ виконано на двох аркушах паперу білого кольору формату А4. Безпосередньо текст документу виконаний за допомогою друкуючого пристрою барвником чорного кольору. У правому верхньому кутку першого аркушу міститься гриф затвердження, який складається з надпису друкованим текстом «ЗАТВЕРДЖЕНО Прем'єр-міністр ОСОБА_13», рукописного підпису від імені ОСОБА_13 та дати «від 19 січня 2009р.», в якій число та назву місяця виконано рукописним текстом. Підпис виконано барвником чорного кольору, а рукописну частину дати барвником синьо-фіолетового кольору. Підпис від імені ОСОБА_13 засвідчено відтиском гербової печатки «КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ», виконаною барвником синього кольору. Нижче міститься назва та текст документу. У другому абзаці другого аркушу документа міститься незаповнена дата: («... придбати до «__» _____ 2009 року...»). В нижній частині другого аркушу після тексту документа міститься рукописний підпис, виконаний барвником синьо-фіолетового кольору.

Сторона захисту в ході судового розгляду справи та в судових дебатах звернулася до суду з заявою та клопотанням про визнання названого документу та протоколу недопустимими доказами у справі, посиляючись при цьому на показання свідка ОСОБА_56 та те, що в постанові про приєднання до кримінальної справи документів від 18 квітня 2011 року зазначено дату огляду документу 17 квітня 2011 року.

Враховуючи, що досліджені судом матеріали справи підтверджують отримання та приєднання до матеріалів справи документу «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» належною особою в спосіб, передбачений КПК України, суд приходить до висновку про безпідставність доводів сторони захисту щодо недопустимості вказаних доказів.

Висновком експертів № 3616/11-11/3617/11-13 від 20 квітня 2011 року за результатами проведення комплексної техніко криміналістичної експертизи з фото таблицями (а. с. 226 240, т. 4) підтверджується, що:

- підпис від імені ОСОБА_13 у графі «Затверджено Прем'єр-міністр України ОСОБА_13» в документі «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» від 19.01.2009 виконаний саме ОСОБА_13;

- підпис від імені ОСОБА_57 під текстом другої сторінки в документі «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» від 19.01.2009 виконаний самим ОСОБА_57;

- у документі «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» від 19.01.2009: підпис від імені ОСОБА_13 виконаний водорозчинним чорнилом ручки; запис дати «19 січня» виконаний пастою кулькової ручки; відтиск гербової печатки з текстом «КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ» нанесений штемпельною фарбою за допомогою печатки, рельєфне кліше якої виготовлене з використанням набору знаків стандартного шрифту; відтиск гербової печатки з текстом «КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ» нанесений печаткою Кабінету Міністрів України, експериментальні зразки відтисків якої надані для порівняльного дослідження; спочатку надрукований текст, потім виконаний підпис від імені ОСОБА_13, поверх тексту та підпису нанесений відтиск гербової печатки з текстом «КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ»; підпис від імені ОСОБА_57 на другому аркуші виконаний гелевим чорнилом кулькової ручки.

Сторона захисту в ході судового розгляду справи та в судових дебатах звернулась до суду з заявою та клопотанням про визнання названого висновку експертів недопустимим доказом у справі, посилаючись при цьому на показання свідка ОСОБА_56 та те, що згідно постанови про призначення техніко-криміналістичної експертизи документу від 19 квітня 2011 року прокурор, розглянувши матеріали кримінальної справи №49-3151, призначив експертизу по іншій кримінальній справі №49-3063.

Окрім того, захисники посилаються на те, що експертиза надійшла на виконання 19 квітня 2011 року, а була проведена вже 20 квітня 2011 року, а також вважають висновок експертів передчасним та недостатньо обґрунтованим.

Між тим, в постанові про призначення техніко-криміналістичної експертизи документу від 19 квітня 2011 року (а. с. 220-222, т. 4) містяться дані, які свідчать про те, що прокурор, призначаючи експертизу у справі, дослідив матеріали кримінальної справи №49-3151 та призначив експертизу саме у справі №49-3151, а тому суд приходять до висновку, що твердження захисника щодо невідповідності номеру справи в постанові про призначення експертизи є завідомо неправдивим посиланням на фактичні обставини справи.

Досліджені судом постановою про призначення техніко-криміналістичної експертизи документу від 19 квітня 2011 року та висновок експертів №3616/11-11/3617/11-13 від 20 квітня 2011 року, в сукупності з іншими матеріалами справи, прямо підтверджують, що вказана експертиза була призначена з дотриманням вимог КПК України та містить чіткі, категоричні висновки на поставлені питання, а тому суд вважає висновок експертів №3616/11-11/3617/11-13 від 20 квітня 2011 року допустимим доказом у справі, який не потребує додаткових досліджень.

Документом контрактом від 19 січня 2009 року № КП купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках (а. с. 41-58 т. 2 завірена копія), в якому містяться дані, що свідчать про зазначення в контракті формульної ціни на природний газ з урахуванням вартості мазуту та газойлю із зазначенням базової ціни (P₀) на газ у розмірі 450 доларів США за 1000 куб. метрів, що відповідає положенням, закріпленим в Директивах делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, затверджених одноособово Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 19 січня 2009 року.

Документом контрактом від 19 січня 2009 року № ТКГУ про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки (а. с. 73-92 т.2 завірена копія), в якому містяться дані, що свідчать про те, що в Контракті передбачено збереження у 2009 році ставки плати за послуги з транзиту у розмірі 1,7 долара США за 1000 куб. метрів на 100 км відстані, що відповідає положенням, закріпленим в Директивах делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, затверджених одноособово Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 19 січня 2009 року.

Документом стенограмою засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року, яке проходило під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра України ОСОБА_16 (а. с. 114 137 т. 6), який містить

дані про те, що другим на засіданні КМ України 19 січня 2009 року розглядалось питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України». Під час проведення засідання Уряду ОСОБА_16 наголошував на необхідності підтримати Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки.

Сторона захисту в ході судового розгляду справи та в судових дебатах звернулася до суду з заявою та клопотанням про визнання документу стенограми засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року недопустимим доказом, посилаючись при цьому на те, що цей документ було вилучено згідно постанови про проведення виїмки від 14 квітня 2011 року, винесеної старшим слідчим в особливо важливих справах Генеральної прокуратури України ОСОБА_58, яка, на думку захисту, є незаконною, оскільки не містить обґрунтування необхідності виїмки всіх перерахованих в ній документів.

Суд, дослідивши постанову про проведення виїмки від 14 квітня 2011 року та документ стенограму засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року, приходить до висновку про те, що доводи сторони захисту щодо незаконності вказаної постанови та недопустимості зазначеного документу як належного доказу у справі є надуманими та такими, що не ґрунтуються на фактичних обставинах справи.

Так, постанова старшого слідчого в особливо важливих справах Генеральної прокуратури України про проведення виїмки від 14 квітня 2011 року (а. с. 108 109, т. 6) в повній мірі відповідає вимогам ст. ст. 130, 178 КПК України в ній зазначено місце і час її складання, посада особи, що винесла постанову, її прізвище, зазначена справа, в якій провадилось слідство і обґрунтування прийнятого рішення, а також стаття КПК України, на підставі якої старший слідчий в особливо важливих справах Генеральної прокуратури України прийняв рішення.

Документом стенограмою засідання Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 року (а. с. 138-220 т. 6), вилученим згідно протоколу виїмки від 21 квітня 2011 року (а. с. 110 111 т. 6), який містить дані про те, що засідання КМ України 21 січня 2009 року проходило під головуванням Прем'єр-міністра України ОСОБА_13, яка доповіла про результати робочого візиту Прем'єр-міністра України до Російської Федерації 17-20 січня 2009 року, без надання членам Уряду самих Контрактів та розрахунків.

Доводи сторони захисту щодо визнання документу стенограми засідання Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 року є аналогічними доводам заяв захисту щодо визнання недопустимим доказом документу стенограми засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року та мотивовані посиланням на незаконність постанови слідчого про проведення виїмки від 14 квітня 2011 року, що в повній мірі спростовано в ході судового розгляду.

Документом - порядком денним засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року, вилученим згідно протоколу проведення виїмки від 29 квітня 2011 року (а. с. 61- 62 т. 8), який містить дані про те, що на засіданні КМ України 19 січня 2009 року планувалось прийняти розпорядження Кабінету Міністрів України з питань зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України» (а. с. 64 т. 8).

Документом - проектом розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України», вилученим згідно протоколу проведення виїмки від 29 квітня 2011 року (а. с. 61- 62 т. 8), який містить дані про те, що на засіданні КМ України 19 січня 2009 року планувалось затвердити розпорядженням КМ України «Питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України» директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки (а. с. 67 т. 8).

Протоколом огляду від 28 квітня 2011 року стенограм засідання Уряду від 19 та 21 січня 2009 року, протоколів №3 - №4 засідання Кабінету Міністрів України від 19 та 21 січня 2009 року та інших документів, які були вилучені під час виїмки 21 квітня 2011 року з Департаменту забезпечення

діловодства, контролю та роботи із зверненнями Секретаріату Кабінету Міністрів України (а. с. 251-256, т.6), який містить детальний опис вилучених документів.

Суд вважає безпідставними та такими, що не відповідають фактичним обставинам справи доводи сторони захисту щодо неналежності вказаних доказів, які обґрунтовані посиланням на те, що під час огляду 28 квітня 2011 року могли бути оглянуті лише завірені копії Стенограм засідань Кабінету Міністрів України від 19 та 21 січня 2011 року та, завірена копія Регламенту проведення засідання Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 року, але не оригінали цих документів, оскільки оглянуті документи містяться в матеріалах справи, а їх дослідження судом повністю підтверджує правильність внесених в протокол огляду від 28 квітня 2011 року даних.

Протоколом, датованим 31 квітня 2011 року, огляду документів, що готувались до засідання Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року, які були вилучені під час виїмки 29 квітня 2011 року у Департаменті забезпечення діловодства, контролю та роботи із зверненнями громадян Секретаріату Кабінету Міністрів України (а. с. 75-78, т. 8), який містить дані про те, що вилучені документи поміщені в обкладинку з цупкого паперу з написами «Кабінет Міністрів України, Протокол № 3, Засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року» та прошиті. Протокол містить дані про те, що документ «Порядок денний засідання КМУ від 19.01.09», віддрукований на аркуші білого паперу формату А4. Оглядом даного документу встановлено, що другим питанням, яке внесено до порядку денного засідання Кабінету Міністрів України від 19.01.2009 року значиться: «питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України» (проект розпорядження Кабінету Міністрів). Доповідач ОСОБА_16 Перший віце-прем'єр-міністр». Протокол містить дані про те, що проект розпорядження КМУ «Питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України» віддруковано на аркуші паперу формату А4. У верхньому правому кутку наявний рукописний текст «пункт 2» та віддрукований текст «для службового користування Прим. № 1». Зміст резолютивної частини цього документу наступний: «Затвердити директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення контракту купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та контракту про обсяги та умови транзиту природного газу територією України на період з 2009 по 2019 роки (додається до оригіналу). В завершальній частині проекту документу напис «прем'єр-міністр України ОСОБА_13». Підпис відсутній.

Сторона захисту в ході судового розгляду справи та в судових дебатах звернулася до суду з заявою та клопотанням про визнання протоколу, датованого 31 квітня 2011 року, огляду документів, що готувались до засідання Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року, які були вилучені під час виїмки 29 квітня 2011 року у Департаменті забезпечення діловодства, контролю та роботи із зверненнями громадян Секретаріату Кабінету Міністрів України недопустимим доказом у справі, посилаючись при цьому виключно на те, що протокол датований 31 квітня 2011 року, тобто неіснуючою датою. З названих підстав сторона захисту просить визнати недопустимими доказами документ порядок денний засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року та документ проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України».

Суд, вивчивши названий протокол огляду документів, що готувались до засідання Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року, датований 31 квітня 2011 року, в сукупності з іншими матеріалами справи, приходять до висновку про те, що помилкове зазначення в ньому дати 31 квітня 2011 року є явною опіскою, яка не може свідчити про недопустимість фактичних даних, що містяться в протоколі та документах, як доказів у справі.

Документом Довідкою (проміжною) комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року, яка містить дані, які свідчать про те, що підписання контракту на поставку газу між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» від 19.01.2009 №КП та контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 роки від 19.01.2009 №ТКУ всупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року (ратифікована згідно з Законом України від 15 листопада 2001 року №2707-III), яка є невідомою частиною законодавства України, збільшило ціну природного газу імпортованого походження на 53, 48 дол. США (на 29,8%) за 1000 куб. метрів. Як наслідок,

збільшено витрати на придбання імпортованого природного газу для виробничо-технологічних потреб в обсязі 3, 639 млрд. куб. м на суму 194, 6 млн. дол. США або 1515 млн. грн.), що призвело до втрати активів та нанесення збитків НАК «Нафтогаз України» на відповідну суму (а.с.191-198 т. 1).

Сторона захисту в ході судового розгляду справи та в судових дебатах звернулася до суду з заявою та клопотанням про визнання довідки (проміжною) фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року недопустимим доказом у справі, посилаючись при цьому на те, що перевірка проводилась та оформлялась не у відповідності до норм чинного законодавства; перевірка проводилась не встановленими слідством особами; результати перевірки оформлені не у встановлений законом порядку; висновки перевірки не відповідають дійсності та свідомо витлумачені на користь обвинувачення.

З такими доводами сторони захисту суд погодитись не може.

Так, доводи захисників про проведення перевірки не встановленими слідством особами є припущенням, яке повністю спростовано в ході судового слідства, зокрема показаннями свідків ОСОБА_41, ОСОБА_44, ОСОБА_39, ОСОБА_45, ОСОБА_46

Посилання сторони захисту на недодержання форми оформлення результатів проведеної перевірки є безпідставним, оскільки згідно вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення перевірки робочими групами центральних органів виконавчої влади» № 886 від 30 червня 2006 року результати виконання завдань, визначених у робочому плані перевірки робочими групами центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів фінансово-господарської діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також суб'єктів господарювання державного сектору економіки за рішенням Кабінету Міністрів України, дорученням Прем'єр-міністра України оформлюються окремою довідкою.

Висновком судово-економічної експертизи №3573/11-19 від 21 квітня 2011 року (а. с. 208 212, т. 1) нормативно та документально підтверджено зазначену у Довідці (проміжній) фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 01.01.2008 по 31.12.2010 втрату активів та нанесення збитків НАК «Нафтогаз України» в розмірі 194,6 млн. долара США, за умови підписання Контракту № КП від 19.01.2009 між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» на поставку газу у 2009-2019 роках та Контракту про обсяги і умови транзиту природного газу через територію України на період 2009-2019 років від 19.01.09 № ТКУГВ всупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту природного газу по території України від 4 жовтня 2001 р. (ратифікована згідно із Законом України від 15.11.2001 № 2797-III), у зв'язку з чим плата за 1000 куб. м природного газу збільшилась на 53,48 долара США (53 долари 48 центів), а ставка плати за транзит залишилась у 2009 році проти 2008 року незмінною та склала 1,7 долара США (1 долар 7 центів) за 1000 куб. метрів на кожні 100 км відстані, нормативно та документально підтверджуються.

Суд вважає за можливе прийняти даний доказ як допустимий, без проведення додаткових досліджень, оскільки висновки судово-економічної експертизи містять прямі, категоричні висновки, які повністю узгоджуються з іншими дослідженими судом доказами.

Документом - Загальною довідкою комісійної перевірки окремих питань фінансово - господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року (а.с.100 - 125, т.13), яка містить дані, що підтверджують наступні обставини, що мають значення для правильного вирішення справи: ціна природного газу у 2009 році порівняно з 2008 роком зросла на 53,48 дол. США за 1000 куб. метрів або на 29,8% (з 179,5 дол. США за 1000 куб. метрів у 2008 році до 232,98 дол. США за 1000 куб. метрів у 2009 році) та у 2010 році порівняно з 2008 роком на 77,19 дол. США за 1000 куб. метрів або на 43% (з 179,5 дол. США за 1000 куб. метрів у 2008 році до 256,69 дол. США за 1000 куб. метрів у 2009 році); ставка плати за транзит залишилась у 2009 році проти 2008 року незмінною та склала 1,7 дол. США за 1000 куб. метрів на 100 км. відстані; також у 2009 році при незмінній ставці за транзит, ціна закупки газу на ВТВ (3,639 млрд. куб. метрів) зросла на 29,8%, що збільшило витратну складову по транзитній роботі на 194,6 млн. дол. США за 1000 куб. метрів; витрати на закупівлю 26,8 млрд. куб. м природного газу для потреб споживачів

України у 2009 році проти 2008 року зросли на 1434, 7 млн. дол. США, а у 2010 році на 2815,5 млн. дол. США у зв'язку із зміною ціни на імпортований природний газ із твердої на формульну. Згідно висновку даних довідки, підписання контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 роки від 19.01.2009 №ТКГУ всупереч умовам Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту російського природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року, яка є невідомою частиною законодавства України, у 2009 році при незмінній ставці за транзит (1,7 дол. США), ціна закупівлі природного газу на виробничо-технологічні витрати в обсязі 3,639 млрд. куб. метрів зросла на 29,8%. Як наслідок, збільшено витрати на придбання імпортованого природного газу для виробничо-технологічних потреб в 2009 році в обсязі 3,639 млрд. куб. м. на суму 194,6 млн. дол. США або 1515 млн. гривень. Однак, виходячи з фактичного розподілу імпортованого природного газу, що включав в себе господарську операцію з незаконного оприбуткування природного газу в обсязі 11 млрд. куб. м., НАК «Нафтогаз України» фактичні збитки від реалізації природного газу на ВТВ за 2009 рік склали 783,7 млн. грн. (середньозважена собівартість від 999,73 грн. до 1595,25 грн. за 1000 куб. м при ціні його реалізації від 1223 грн. до 1382,15 грн. за 1000 куб. м). Крім того, збільшення середньозваженої ціни імпортованого природного газу відповідно до контракту від 19.01.2009 № КП купівлі - продажу природного газу протягом 2009-2019 років з 179,5 дол. США за 1000 куб. м у 2008 році до 232,98 дол. США у 2009 році та 256,69 дол. США у 2010 році призвело до збільшення вартості природного газу для установ та організацій, що фінансуються з державного і місцевих бюджетів на 941 млн. грн. (у 2009 році на 357 млн. грн.; у 2010 році на 584 млн. грн.). Водночас, НАК «Нафтогаз України» нанесено збиток в сумі 20 632,3 млн. грн. внаслідок передачі імпортованого природного газу Компанії ROSUKRENERGO AG на виконання другого окремого (проміжного) Арбітражного рішення від 08.06.2010 року. Компанією від реалізації імпортованого природного газу підприємствам теплоенергетики в 2009 та 2010 роках отримано збитки в сумі 9469,3 млн. грн.. (в 2009 2359,7 млн. грн., в 2010 7109,6).

Доводи сторони захисту про недопустимість доказу - загальної довідки комісійної перевірки окремих питань фінансово - господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року, є аналогічними доводам заяви про визнання недопустимим доказу - довідки (проміжної) комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року та в повній мірі спростовані в ході судового слідства.

Висновком судово-економічної експертизи від 12 травня 2011 року № 4049/11-19 (а. с. 133 143, т. 13), підтверджено зазначене в висновках загальної Довідки фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року щодо втрати активів та нанесення збитків НАК «Нафтогаз України» за умови підписання контрактів між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України»: від 19.01.09 купівлі-продажу природного газу у 2009-2019 роках та від 19 січня 2009 року про обсяги і умови транзиту природного газу через територію України на період 2009-2019 років всупереч умовам Угоди між КМ України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року (ратифікована згідно із Законом України від 15 листопада 2001 року № 2797-III), у зв'язку з чим плата за 1000 куб. м природного газу збільшилась на 53,48 долара США, а ставка плати за транзит залишилась у 2009 році проти 2008 року незмінною та складала 1,7 долара США за 1000 куб. метрів на 100 км відстані, нормативно та документально підтверджується в сумі 194625386,70 долара США, яка розрахована, виходячи із середньозваженої ціни, що призвело до збитків на вказану суму, або 1516365234,94 грн. Також нормативно та документально підтверджено висновок про те, що списання природного газу за середньозваженою собівартістю, у зв'язку з чим собівартість від реалізації природного газу на ВТВ за 2009 рік перевищила виручку від його реалізації на суму 783,7 млн. грн.

Суд вважає за можливе прийняти даний доказ як допустимий, без проведення додаткових досліджень, оскільки висновки судово-економічної експертизи містять прямі, категоричні висновки, які повністю узгоджуються з іншими дослідженими судом доказами.

Меморандумом між Урядом Російської Федерації і Кабінетом Міністрів України про співробітництво у газовій сфері (а. с. 291 т. 13 - копія), підписаним 2 жовтня 2008 року Прем'єр-міністрами РФ та

України щодо поетапного, протягом 3 - х років переходу до ринкових, економічно обґрунтованих і взаємоузгоджених цін на імпортований природний газ для споживачів України і тарифи на транзит газу через територію України.

Директивами делегації України на чолі з Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 на переговори в ході робочого візиту до Російської Федерації, затвердженими Указом Президента України від 19 лютого 2008 року № 140-6т/2008, директивами на переговори під час робочого візиту Прем'єр-міністра України до Російської Федерації, затвердженими Указом Президента України від 1 жовтня 2008 року № 889/2008 (а. с. 131-147, т.8), якими передбачалось формування прогнозованої та прозорої ціни на природний газ, що постачається в Україну з території Російської Федерації, а також формування тарифів на транзит і зберігання природного газу на території України, включаючи необхідність взаємної увязки цін на природний газ та тарифів на його транзит та збереження.

Суд вважає необґрунтованими твердження сторони захисту про те, що для визнання названих директив, затверджених Указами Президента України, належними доказами по справі, необхідним є надання завірених копій Указів Президента України з додатками.

Так, згідно вимог статті 3 Указу Президента України «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності» N 503/97 від 10 червня 1997 року громадяни, державні органи, підприємства, установи, організації під час здійснення своїх прав і обов'язків повинні застосовувати закони України, інші акти Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, опубліковані в офіційних друкованих виданнях або одержані у встановленому порядку від органу, який їх видав.

Статтею 7 Указу Президента України N 503/97 від 10 червня 1997 року передбачено, що акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, які не мають загального значення чи нормативного характеру, можуть не публікуватися за рішенням відповідного органу. Ці акти та акти з обмежувальними грифами офіційно оприлюднюються шляхом надіслання відповідним державним органам та органам місцевого самоврядування і доведення ними до відома підприємств, установ, організацій та осіб, на яких поширюється їх чинність. Неопубліковані акти Верховної Ради України і Президента України набирають чинності з моменту одержання їх державними органами або органами місцевого самоврядування, якщо органом, що їх видав, не встановлено інший строк набрання ними чинності.

Враховуючи, що копії Указів Президента України від 1 жовтня 2008 року № 889/2008 та від 19 лютого 2008 року № 140-6т/2008 з додатками надійшли до органу, що проводив досудове слідство з Адміністрації Президента України (а.с. 130, 141, т. 8), суд вважає вказані докази належними і допустимими.

Суд критично сприймає доводи сторони захисту про те, що доказами, що виправдовують ОСОБА_13 є лист Міністерства юстиції України від 7 квітня 2001 року (а. с. 182-187, т. 1 копія), лист заступника Генерального прокурора України від 18 червня 2010 року (а. с. 10-11, т. 2), лист від 15 травня 2011 року за підписом Генерального прокурора України ОСОБА_63 на адресу Адміністрації Президента України, лист КРУ від 26 липня 2010 року № 05-17/793, стенограма засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року (а. с. 114-137, т. 6), стенограма засідання Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 року (а. с. 138-220, т. 6), висновок фахівців інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України (а. с. 44-49, т. 23), консолідована фінансова звітність НАК «Нафтогаз України» за міжнародними стандартами за 2009 рік за результатами аудиту ЗАТ «Ернст енд Янг Украудит», науково консультативний висновок щодо кримінально-правової оцінки дій окремих службових осіб, пов'язаних із здійсненням митного оформлення природного газу обсягом 11 млрд. куб. м. на підставі договорів, укладених 20 січня 2009 року між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром», підготовлений завідувачем кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, професором ОСОБА_59, висновок № 20/11 від 12 липня 2011 року, складений ТОВ «Центр Судових Експертиз «Альтернатива», листи НАК «Нафтогаз України» щодо листування з Генеральною прокуратурою України та додатки до них (а. с. 1-273, т. 3), аналітична довідка до звіту про виконання фінансового плану апарату НАК «Нафтогаз України», затвердженого постановою КМ України від 29 грудня 2009 року № 1431 (а. с. 201-224, т. 14), науково-консультативний висновок (попередній) завідувача кафедри кримінального

права та кримінології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професора ОСОБА_59 з питань, що містяться у запиті приватного адвоката ОСОБА_3 від 23 серпня 2011 року щодо кримінально-правової оцінки дій ОСОБА_13, пов'язаних із виданням 19 січня 2009 року директив Прем'єр-міністра України (а. с. 28 44, т.27), а також показаннями свідків ОСОБА_55, ОСОБА_36, ОСОБА_56, ОСОБА_53, ОСОБА_60, ОСОБА_61, ОСОБА_16

В ході судового слідства судом перевірені показання підсудної про те, що 19 січня 2009 року в місті Києві, на прохання Голови НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15, нею було видано окреме доручення Міністру палива та енергетики України та, в якості додатку до нього, затверджені директиви Прем'єр-міністра України делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та твердження підсудної про те, що даний документ - окреме доручення Прем'єр-міністра України Міністру палива та енергетики України із додаванням до нього директив Прем'єр-міністра України делегації НАК «Нафтогаз України», не є правостановлюючим документом, цей документ не є нормативно-правовим актом, а має статус розпорядчого документу Прем'єр-міністра України, в якому інтегрована правова воля, викладена у інших правових документах, які були прийняті далеко задовго до 19 січня 2009 року.

Так, допитаний в судовому засіданні свідок ОСОБА_18, який станом на січень 2009 року працював на посаді Міністра палива та енергетики України, дав показання про те, що після квітня 2008 року НАК «Нафтогаз України» почав переговори щодо укладення контрактів з постачання природного газу на 2009 рік. При чому, НАК «Нафтогаз України» і Міністерство палива та енергетики керувались відповідним указом президента, який зобов'язував перейти на прямі договірні відносини без посередників і укласти контракт. Продовж 2008 року відбувались відповідні переговори. Питання обговорювались на відповідних комісіях з питань співробітництва України з Росією, які очолювали прем'єр-міністри, там також давались відповідні доручення, щодо проблеми прямих контрактів на 2009 рік між НАК «Нафтогаз України» та «Газпром». В жовтні 2008 року був підписаний відповідний меморандум між Прем'єр-міністрами України та Росії, який зобов'язував укласти окремі контракти до 30 жовтня 2008 року. Нажаль, з вини Російської сторони не відбулося укладання таких контрактів, тому що не була узгоджена ціна на закупівлю газу. Російська сторона вимагала залишити без змін ставку на транзит російського газу. До листопада 2008 року контракт не був укладений, оскільки НАК «Нафтогаз України» не міг домовитись з «Газпром». З 1 січня 2009 року було припинено постачання газу для України, при цьому Росія декларувала що вона забезпечує постачання газу. З 7 січня 2009 року було повністю припинено поставку газу в Україну російською стороною, в тому числі і для європейських споживачів, і українська газотранспортна система знаходилась не в нормативному режимі, вона працювала на реверс. В таких умовах вводились жорсткі обмеження споживання газу споживачами. Ці жорсткі обмеження вводились з 1 січня 2009 року. Спочатку обмеження вводилось для споживачів платників газу, а потім ці обмеження вводились для підприємств. Ситуація була досить загрозлива і будь-які різкі зміни могли привести до того, що могли б втратити споживання газу споживачами сходу. В цих умовах були здійснені візити на переговори до Російської Федерації з Прем'єр-міністром ОСОБА_20. З 2 січня 2009 року він, за дорученням Президента України, інформував представників трьох Європейських країн, в першу чергу Прем'єр-міністра Чехії, яка тоді головувала в Євросоюзі, щодо дії Російської сторони, і запевнював представників Євросоюзу, про те, що Україна дуже чітко виконує і буде виконувати свої зобов'язання, щодо транзиту газу в Європейські країни. Представники Євросоюзу на неофіційному рівні сприймали і розуміли нас, але на офіційному рівні ми не отримували тієї підтримки, яку ми мали мати, тому що вони вимагали, як найскоріше домовитись з Російською стороною. Фактично не вмішуючись в цей процес просили, щоб ми домовились з Російською стороною і як найскоріше відновили поставки газу, які вона припинила 7 січня 2009 року. Газотранспортна система працювала практично на стадії задоволення потреб споживачів. В таких умовах були розпочаті переговори в Москві. Російська сторона поставила досить жорсткі умови, щодо ціни на газ називалася цифра 450 доларів за газ з 1 січня 2009 року. Російська сторона наполягала на незмінності ціни на транзит газу. Внаслідок домовленості Прем'єр-міністрів України та Росії було досягнуто домовленості щодо укладання контракту на пряму поставку газу НАК «Нафтогаз України» без посередників. Були досягнуті домовленості щодо скидки ціни на газ у розмірі 20% на 2009 рік, були досягнені домовленості, щодо отримання по спеціальній ціні газу. Було також досягнуто домовленості, щодо зміни ціни на транзит газу з 2010 року, так як попередню ціну встановили включно до 2010 року. Внаслідок цього відбулось підписання відповідних контрактів,

керівниками НАК «Нафтогаз України» та «Газпром». Після цього було відновлено транзит газу, як в Україну, так і до країн Європи.

Свідок ОСОБА_18 ствердив в судовому засіданні, що він отримав від Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 доручення щодо доведення до відома НАК «Нафтогаз України» директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення контрактів купівлі продажу природного газу у 2009-2019 роках та контракти про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 роки, також наданих йому ОСОБА_13. Після ознайомлення з директивами він їх завізував та, скоріше за все, передав голові НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15. Отримані директиви сприйняв як доручення Прем'єр-міністра України.

В судовому засіданні ОСОБА_18 повідомив, що знайшов в документах копію доручення, яке виписала Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 та згадав про нього. Він не зміг пояснити суду, де саме знаходився або знаходиться оригінал доручення, копію якого він знайшов в своїх документах та чи він особисто передав директиви голові НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15, чи останній самостійно взяв їх зі столу в залі переговорів.

Показання, дані свідком ОСОБА_18 в частині щодо отримання від Прем'єр-міністра України ОСОБА_13 доручення щодо доведення до відома НАК «Нафтогаз України» директив щодо укладення контрактів купівлі продажу природного газу у 2009-2019 роках та контракти про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 роки та передачі директив голові НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 не відповідають свідченням, які ОСОБА_18 давав на досудовому слідстві, є суперечливими, ґрунтуються на припущеннях свідка та спростовуються сукупністю зібраних та досліджених в судовому засіданні доказів, зокрема послідовними показаннями свідка ОСОБА_15, який засвідчив, що директиви йому особисто передала Прем'єр-міністр України ОСОБА_13, а тому суд ставиться до показань свідка ОСОБА_18 в цій частині критично.

Допитаний в судовому засіданні свідок ОСОБА_16, який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді Першого віце-прем'єр-міністра України, повідомив суду, що враховуючи кризову ситуацію з постачанням газу до України та його транзиту до країн Європи, Прем'єр-міністр України ОСОБА_13 взяла відповідальність на себе і поїхала на до Москви, де 17-18 січня 2009 року провела переговори з Президентом Російської Федерації і Прем'єр-міністром Російської Федерації. До початку переговорів були жорсткі і безкомпромісні, 450 доларів ціна на газ фактично, і ця ціна продажу, робила фактично Україну не конкурентоздатною, практично в усіх галузях економіки. ОСОБА_13 під час переговорів, незважаючи на незмінну позицію Росії, змогла переконати Російську сторону в тому, щоб отримати 20 відсотків знижку на газ в 2009 році. ОСОБА_13 змогла домовитись, переконати Російську сторону продати Україні газ, який «РосУкренерго» не спромоглося викупити. Російська сторона погодилась продати Україні цей газ за заниженими цінами, тобто за цінами минулих років. Таким чином, завдяки проведеним ОСОБА_13 переговорам, Україна отримувала газ в 2009 році в середньому за ціною 232 доларів за тисячу кубічних метрів. Повернувшись 18 січня 2009 року пізно з Москви, ОСОБА_13 повинна була виїжджати знову на переговори до Москви 19 січня 2009 року для підписання НАК «Нафтогаз Україна» відповідних угод. В зв'язку з тим, що часу у неї було обмаль і вона була змушена знову їхати до Москви, поки Російська сторона не відмовилась від тих знижок, які вони пообіцяли. Вона підготувала доручення НАК «Нафтогаз Україна» для підписання угод, з урахуванням своїх домовленостей, тобто, що було в цьому дорученні, яке вона оформила у вигляді директиви, це двадцяти відсоткова знижка і, головне, 450 доларів це була не фіксована, а формульна ціна. Саме таке доручення, оформлене у вигляді директив, ОСОБА_13 підготувала для Міністерства палива та енергетики України ОСОБА_57 і, відповідно, до НАК «Нафтогаз Україна» через Міністра палива і енергетики. Він проводжав ОСОБА_13 перед відльотом до Москви і Прем'єр-міністр доручила йому проінформувати Уряд про ті домовленості, які були досягнуті на її переговорах в Москві.

ОСОБА_13 просила його пояснити членам Кабінету Міністрів України ситуацію для забезпечення політичної, моральної підтримки урядовців, щоб жодний член уряду не зробив якийсь демарш, або якусь заяву, яка б могла зірвати переговори. Саме тому, він отримав доручення і копію цієї директиви. Він зателефонував Міністру Кабінету Міністрів ОСОБА_65 і попросив зібрати 19 січня 2009 року позачергове засідання Кабінету Міністрів України. На засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня

2009 року він детально, маючи доручення, поінформував членів Уряду, про важкі переговори, які провела ОСОБА_13 і про ті знижки, які вона отримала, що дозволяло якось забезпечити енергетичний баланс України. Він надав членам Уряду на засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року ксерокопію директив, підписаних Прем'єр-міністром України. На засіданні Кабінету Міністрів України ніхто не висловився проти підписання угод на умовах, про які домовився Прем'єр-міністр. Жоден не висловив позицію, що не можна підписувати угоди, тому що всі розуміли наскільки небезпечна ситуація в Україні, і що не існує альтернативи тому, що зробила Прем'єр-міністр, щоб врятувати Україну. 21 січня 2009 року відбулось чергове засідання Кабінету Міністрів України, на якому ОСОБА_13 детально розповіла про підписані угоди, про досягнення, отримані в Російській Федерації. Уряд повністю схвалив ті результати, які були досягнуті 19 січня 2009 року в Москві, це вже було схвалено голосуванням, і це є позиція уряду.

Крім того, в своїх показах ОСОБА_16 ствердив, що на засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року не могли ставитись на голосування директиви, оскільки в цьому не було необхідності, а його завданням було поінформувати уряд про перебіг подій, які відбуваються в Москві.

Оцінка ОСОБА_16 директив, як доручення Прем'єр-міністра України, ґрунтується на припущеннях свідка та спростовується сукупністю зібраних та досліджених судом доказів.

Твердження ОСОБА_16 про те, що ніхто із членів Кабінету Міністрів України на засіданнях Кабінету Міністрів України як 19 січня 2009 року, так і 21 січня 2009 року не висловились щодо неприйнятності досягнутих домовленостей, повністю спростовується дослідженими в судовому засіданні доказами, а саме: стенограмою засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року, показаннями свідків ОСОБА_28, ОСОБА_29, ОСОБА_30, ОСОБА_31, ОСОБА_32, ОСОБА_33, ОСОБА_36, ОСОБА_51

Показання ОСОБА_16 про те, що на засіданні Кабінету Міністрів України 19 січня 2009 року не передбачалось прийняття розпорядження щодо затвердження Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки повністю спростовуються дослідженими судом доказами, а саме стенограмою засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року, яка прямо свідчить, що другим на засіданні КМ України 19 січня 2009 року розглядалось питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України», під час обговорення якого ОСОБА_16 наголошував на необхідності підтримати Директиви, а порядок денний засідання Кабінету Міністрів України від 19 січня 2009 року та проект розпорядження Кабінету Міністрів України з назвою «Питання зовнішньоекономічної діяльності НАК «Нафтогаз України», прямо свідчать про те, що на засіданні КМ України 19 січня 2009 року планувалось затвердити директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки.

ОСОБА_16 повідомив, що знаходився та знаходиться в прямому службовому підпорядкуванні ОСОБА_13, повідомлені ним дані спростовуються дослідженими судом доказами, а тому суд критично ставиться до показань даного свідка.

Допитаний в судовому засіданні свідок ОСОБА_56 який з грудня 2007 року по березень 2010 року працював на посаді керівника апарату Прем'єр-міністра України ОСОБА_13, показав, що 16 січня 2009 року до нього звернулась служба Прем'єр-міністра Російської Федерації з проханням організувати телефонну розмову Прем'єр-міністра України та Прем'єр-міністра Росії. Така розмова була організована і він був присутній в кабінеті Прем'єр-міністра при частині розмови, в якій йшлося про те, що Президентом Російської Федерації ОСОБА_21 організовано конференцію, але ОСОБА_13 запросив особисто Прем'єр-міністр Російської Федерації ОСОБА_20 і він повідомив, що він би дуже хотів, щоб Україна була представлена на конференції, оскільки інші споживачі російського газу будуть на цій конференції присутні. ОСОБА_20 повідомив, що в рамках цієї конференції він бачить можливим провести переговори на рівні Урядів двох держав, з метою врегулювання кризової ситуації з постачанням газу до України та його транзиту до країн Європи поза самітом, перед або після саміту. ОСОБА_13 порадила з Міністром палива та енергетики України ОСОБА_57, і з іншими членами

уряду та було прийняте рішення готувати делегацію до Російської Федерації на суботу на 17 січня 2009 року для участі у саміті глав держав і урядів з питань енергетичної безпеки та постачання російського природного газу з Росії до Європейських країн, а також на переговори міжурядові, які мали відбутися теж 17 січня 2009 року, або перед самітом, або після. Він займався підготовкою поїздки Української делегації. Наступного дня 17 січня 2009 року в суботу, Українська делегація на чолі з Прем'єр-міністром України відлетіла до Москви. В складі делегації були з членів уряду: ОСОБА_13, ОСОБА_62, ОСОБА_18, а також керівники НАК «Нафтогаз Україна». Після проведення Саміту в Москві відбулись переговори української та російської сторони, за наслідками яких обидві сторони дійшли до базових рішень, які дозволяли розв'язати тривалу і важку газову кризу, що є фундаментом і підґрунтям для підготовки і підписання контрактів. Прем'єр-міністри обох країн, на прес-конференції дали доручення керівникам господарюючих суб'єктів розробити, погодити, виписати, обов'язково завізувати, все зробити, підготувати проекти контрактів до 19 січня 2009 року, які повністю вирішують весь комплекс проблем, і поставки газу, і транзиту газу, і ціни на газ. Контракти треба було виписати, підготувати у термін до 19 січня 2009 року. В Москві для продовження переговорів, за вказівкою ОСОБА_13, залишились Міністр палива та енергетики України та делегація НАК «Нафтогаз України». Решта делегації відбула до Києва. Вранці 19 січня 2009 року Урядова делегація на чолі з Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 відбула до Москви. Перебуваючи в будинку Уряду Російської Федерації 19 січня 2009 року ОСОБА_13 попросила його надати їй матеріали поїздки, звідти вона виїняла доручення і виїняла документ Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки. Директиви ОСОБА_13 показала ОСОБА_15, який ознайомився з документом, після цього вона віддала документ ОСОБА_57, який перечитав директиви, підписав їх та передав голові правління НАК «Нафтогаз Україна» ОСОБА_15

В своїх показах свідок ОСОБА_56 ствердив, що документ - Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки він особисто не готував. Вказівок на його виготовлення він не отримував, в апараті нікому не доручав цей документ виготовляти. Вважає, що цей документ оформлений не правильно та безграмотно.

Показання свідка ОСОБА_56, який стверджує, що на документі Директивах делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки стоїть не власноручний підпис ОСОБА_13, а факсиміле, визнаються судом неспроможними, оскільки висновком експертів №3616/11-11/3617/11-13 від 20 квітня 2011 року, який визнаний судом належним доказом, підтверджується, що підпис від імені ОСОБА_13 у графі «Затверджено Прем'єр-міністр України ОСОБА_13» в документі «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» від 19.01.2009 виконаний саме ОСОБА_13 водорозчинним чорнилом ручки.

Суд вважає, що в іншій частині свідок ОСОБА_56 який на даний час працює керівником служби голови партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» - ОСОБА_13, перебував та перебуває у прямій службовій залежності від ОСОБА_13, дав показання про особливості своєї роботи в Кабінеті Міністрів України та повідомив про те, що йому не відомо, ким, за чією вказівкою та з якою метою були виготовлений документ «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки». Його покази про те, що Директиви були передані ОСОБА_13 разом із дорученням, адресованим Міністру палива та енергетики України ОСОБА_57 суперечать показанням, які він давав на досудовому слідстві про те, що він взагалі не може сказати, чи бачив він Директиви та спростовується показами ОСОБА_15, який, як на досудовому слідстві, так і в суді дав послідовні, логічні показання про те, що доручень від Міністра палива та енергетики України ОСОБА_57 не надходило, а Директиви йому особисто передала ОСОБА_13 та наполягала на їх виконанні.

Будучи допитаним в судовому засіданні свідок ОСОБА_55 пояснив, що не може бути свідком по даній справі, оскільки йому абсолютно невідомі дані, які стосуються розгляду даної справи.

З показань свідка ОСОБА_55 слідує, що ним було проведено аналіз та надані висновки за запитом Генеральної прокуратури України щодо надання правової оцінки укладеним газовим контрактам та Директивам делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки.

Суд вважає, що свідок ОСОБА_55 дав показання, в яких обґрунтував свій експертний висновок та надав власну правову оцінку правової природи документа Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, наявності у Прем'єр-міністра України повноважень щодо затвердження такого документа та укладеним контрактам купівлі-продажу природного газу та його транзиту в 2009-2019 роках, але ці показання не є показаннями свідка в розумінні ст. 68 КПК України та не можуть бути враховані судом відповідно до ст. 65 КПК України.

Свідок ОСОБА_36 в судовому засіданні дав показання про те, що він був присутній на позачерговому засіданні Уряду 19 січня 2009 року, яке вів Перший віце-прем'єр-міністр ОСОБА_16. Предметом обговорення на засіданні Уряду був проект Директив. Питання щодо схвалення Директив було знято ОСОБА_16 з обговорення у зв'язку з відсутністю єдності міністрів з цього питання. Показання свідка в сукупності з іншими доказами, підтверджують вину підсудної ОСОБА_13 у вчиненому злочині.

В іншій частині, ОСОБА_36 повідомив суду, що до очолюваного ним Міністерства юстиції України з питання надання висновку щодо можливості затвердження, або підготовки директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки не звертались, на питання, які стосуються надання правової оцінки діям ОСОБА_13 та затвердження нею Директив він відповідати як свідок не може, а тому наведена ним правова оцінка вказаних питань не є показаннями свідка в розумінні ст. 68 КПК України і вони не можуть бути враховані судом відповідно до ст. 65 КПК України.

Свідки ОСОБА_56 та ОСОБА_53 в судовому засіданні ствердили, що листи, направлені заступником Генерального прокурора України ОСОБА_56 від 18 червня 2010 року (а.с. 10-11, т.2) та Генеральним прокурором України ОСОБА_63 від 17 червня 2010 року №07/2/1-20343-10 (а.с. 182-183, т. 26) щодо правомірності затвердження колишнім Прем'єр-міністром України ОСОБА_13 директив НАК «Нафтогаз Україна», які були використані при підписанні газових контрактів 19.01.2009 року між НАК «Нафтогаз Україна» та «Газпром», були проміжними, а остаточна відповідь за наслідками перевірки не надавалась, а тому суд вважає, що показання свідків ОСОБА_56 та ОСОБА_53 та названі листи не спростовують обставини, встановлені в ході даного судового розгляду та жодним чином не виправдовують дії ОСОБА_13.

В листі заступника Голови Головного контрольно-ревізійного управління України від 26 липня 2010 року №05-17/793 (а.с. 184-185, т. 26) містяться дані, які свідчать про відсутність в той час у ГловКРУ документів, достатніх для надання відповіді на питання щодо додержання посадовими особами НАК «Нафтогаз України» порядку складання 19 січня 2009 року з ВАТ «Газпром» контрактів щодо постачання, транзиту через територію України природного газу в 2009-2019 роках та щодо того, чи завдано матеріальні збитки внаслідок укладання НАК «Нафтогаз України» 19 січня 2009 року з ВАТ «Газпром» контрактів щодо постачання, транзиту через територію України природного газу в 2009-2019 роках та їх виконання.

Лист Головки КРУ №05-17/793 від 26 липня 2010 року не містить даних, які б спростовували подальші висновки перевірок Головки КРУ, викладені в довідці (проміжній) комісійної перевірки з окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року (а.с. 191-199, т. 1) та в загальній довідці комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «НАК «Нафтогаз України» за період з 1 січня 2008 року по 31 грудня 2010 року (а.с. 100-125, т. 13).

Свідки ОСОБА_60, який в січні 2009 року працював на посаді першого заступника директора Господарсько-фінансового департаменту секретаріату Кабінету Міністрів України та свідок ОСОБА_61, який в січні 2009 року працював заступником Міністра Кабінету Міністрів України та курирував роботу 4 підрозділів: діловодство, контроль, звязки з громадськістю та організація засідання уряду загальна організація роботи апарату ствердили в судовому засіданні, що у документі «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» відсутній обов'язковий для документів Кабінету Міністрів України логотип. Вказаний документ за шрифтами, розміщенням, відступами не відповідає вимогам стандартів документообігу КМ України.

Суд вважає, що покази свідків ОСОБА_60 та ОСОБА_61 жодним чином не спростовують обставин, встановлених в ході даного судового розгляду, пов'язаних з затвердженням підсудною ОСОБА_13 директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення контрактів купівлі продажу природного газу та його транзиту в 2009-2019 роках.

Показання ОСОБА_13 про те, що документ «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки» є додатком та частиною до її доручення Міністру палива та енергетики України ОСОБА_57 спростовується дослідженими в судовому засіданні доказами, зокрема дослідженим в судовому засіданні документом «Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки», протоколом огляду від 18 квітня 2011 року підтверджується, що ОСОБА_13, в порушення вимог ст. 19 Конституції України, затвердивши одноособово ці директиви та скріпивши їх печаткою Кабінету Міністрів України зобов'язала делегацію НАК «Нафтогаз України» на переговорах з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки при підписанні Контракту купівлі продажу природного газу в 2009 - 2019 роках для споживачів України керуватися умовами, викладеними в Директивах. Показаннями свідків ОСОБА_15 та ОСОБА_17, безпосередніх учасників переговорів в Москві та осіб, що підписали контракти з ВАТ «Газпром» на виконання одноособово затверджених ОСОБА_13 директив, спростовується твердження про те, що Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контрактів купівлі-продажу природного газу та його транзиту в 2009-2019 роках були передані ОСОБА_57 на виконання доручення ОСОБА_13

Суд враховує, що згідно вимог параграфу 9 Регламенту Кабінету Міністрів України, доручення Прем'єр-міністра України оформляється як офіційний документ організаційно-розпорядчого характеру на спеціальному бланку та приходиться до висновку, що показання підсудної ОСОБА_13 спростовуються сукупністю досліджених судом доказів та направлені на уникнення від кримінальної відповідальності за скоєний нею злочин.

Так, відповідно до параграфу 9 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №950 від 18 липня 2007 року (в редакції, станом на січень 2009 року) Прем'єр-міністр України мав право з метою спрямування, координації і контролю діяльності членів Кабінету Міністрів, керівників інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих держадміністрацій давати доручення, обов'язкові для виконання зазначеними органами та посадовими особами. Доручення Прем'єр-міністра мали оформлятися як офіційний документ організаційно-розпорядчого характеру на спеціальному бланку і не пов'язане з розглядом поточної кореспонденції.

В ході розгляду справи сторона захисту обґрунтовувала невинуватість ОСОБА_13 у вчиненні інкримінованого їй злочину посиланням на те, що підсудна, обіймаючи посаду Прем'єр-міністра України, дала доручення Міністру палива та енергетики України ОСОБА_57 довести до відома делегації НАК «Нафтогаз України» її доручення у формі Директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію

України на період з 2009 по 2019 роки. Підсудна неодноразово стверджувала в суді про те, що вона видала доручення Прем'єр-міністра України у формі Директив та вважає, що її доручення могли мати будь яку назву і зовнішню форму. В обґрунтування такого твердження підсудна посилається на науково-консультативний висновок (попередній) завідувача кафедри кримінального права та кримінології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професора ОСОБА_59 з питань, що містяться у запиті приватного адвоката ОСОБА_3 від 23 серпня 2011 року щодо кримінально-правової оцінки дій ОСОБА_13, пов'язаних із виданням 19 січня 2009 року директив Прем'єр-міністра України (а. с. 28-44, т. 27).

З такими доводами суд погодитись не може.

Перш за все слід зазначити, що відсутність у Регламенті Кабінету Міністрів України типової форми доручення Прем'єр-міністра України не означає, що ОСОБА_13, обіймаючи посаду Прем'єр-міністра України, була вправі порушувати вимоги статті 19 Конституції України та приймати рішення, які виходять за межі наданих їй повноважень та у спосіб, що не передбачений Конституцією України та законами України видавати директиви, підстави, порядок та спосіб прийняття яких визначений Регламентом Кабінету Міністрів України, після чого на власний розсуд називати прийняті рішення дорученнями Прем'єр-міністра України.

Доручення Прем'єр-міністра України, згідно вимог Регламенту Кабінету Міністрів України мали оформляться як офіційний документ організаційно-розпорядчого характеру на спеціальному бланку. Директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки, одноособово затверджені Прем'єр-міністром України ОСОБА_13, не оформлені на спеціальному бланку та адресовані ні членам Кабінету Міністрів, керівникам інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих держадміністрацій, а делегації НАК «Нафтогаз України».

Доводи підсудної ОСОБА_13 та захисників про невстановлення причинного зв'язку між виданням ОСОБА_13 директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки та заподіянням шкоди, а також посилення на відсутність збитків у НАК «Нафтогаз України» у 2009 році, повністю спростовується сукупністю досліджених судом доказів, а саме документом - Довідкою (проміжною) фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України», висновком судово-економічної експертизи № 3573/11-19 від 21 квітня 2011 року, документом - Загальною довідкою комісійної перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» за період з 01.01.2008 по 31.12.2010, висновком судово-економічної експертизи від 12 травня 2011 року № 4049/11-19 підтверджено втрату активів та нанесення збитків НАК «Нафтогаз України» за умови підписання контрактів між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» від 19 січня 2009 року купівлі-продажу природного газу у 2009-2019 роках та від 19 січня 2009 року про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період 2009-2019 років всупереч умовам Угоди між КМ України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту природного газу по території України від 4.10.2001 (ратифікована згідно із Законом України від 15.11.2001 № 2797-III), на суму 194625386,70 долара США, яка розрахована, виходячи із середньозваженої ціни, що призвело до збитків на вказану суму, або 1516365234,94 грн.

Наявність причинного зв'язку між протиправними діями ОСОБА_13 та нанесенням збитків прямо встановлено сукупністю всіх досліджених судом доказів, які свідчать про те, що підписання контрактів між ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України» від 19 січня 2009 року купівлі-продажу природного газу у 2009-2019 роках та від 19 січня 2009 року про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період 2009-2019 років всупереч умовам Угоди між КМ України і Урядом Російської Федерації про додаткові заходи щодо забезпечення транзиту природного газу по території України від 4 жовтня 2001 року (ратифікованої згідно із Законом України від 15 листопада 2001 року № 2797-III) відбулось виключно у зв'язку з протиправними, одноособовими діями ОСОБА_13 щодо видання та затвердження Директив делегації НАК «Нафтогаз України» на

переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладання Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 по 2019 роки.

Доводи підсудної ОСОБА_13 та захисників про те, що дані аналітичної записки до звіту про виконання фінансового плану апарату НАК «Нафтогаз України», затвердженого постановою КМ України від 29 грудня 2009 року №1431 за 2009 рік та показники консолідованої фінансової звітності Публічного акціонерного товариства «НАК «Нафтогаз України», викладені у висновку за результатами аудиту ЗАТ «Ернст енд Янг Украудит» свідчать про те, що видатки НАК «Нафтогаз України» на забезпечення транзиту природного газу у 2009 році є значно нижчими, ніж у 2008 році, що, на їх думку, повністю доводить відсутність збитків у кримінальній справі та виправдовує підсудну, не відповідають фактичним обставинам справи, встановленим в судовому засіданні.

Так, показники консолідованої фінансової звітності «НАК «Нафтогаз України», за наслідками аудиту ЗАТ «Ернст енд Янг Украудит» (а. 35 звіту, а.с. 152-212, т. 30) та фактичні дані, що містяться в документі - інформаційній довідці щодо витрат на транспортування нафти та газу Компанії в 2009 та 2008 роках, відомості про які відображено в консолідованій фінансовій звітності НАК «Нафтогаз України» за 2009 рік за міжнародними стандартами (а.с. 213-214, т.30), свідчать, що зменшення зазначених витрат у 2009 році порівняно з 2008 роком на 601 млн. грн. пояснюється зменшенням обсягу газу, який було використано на ВТВ, з 5 млрд. 229 млн. куб. м у 2008 році до 3 млрд. 688 млн. куб. м в 2009 році, що пов'язано із зменшенням обсягу транспортування газу ДК «Укртрансгаз», який у 2008 році склав 186 млрд. куб. м, а в 2009 році 141 млрд. куб. м., а, отже, обсяги транспортування газу у 2009 році порівняно з 2008 роком зменшилися, а витрати на транспортування у 2009 році навпаки збільшилися.

Згідно вимог статті 4 Закону України «Про судову експертизу» незалежність судового експерта та правильність його висновку забезпечуються, в тому числі, процесуальним порядком призначення судового експерта та кримінальною відповідальністю судового експерта за дачу свідомо неправдивого висновку та відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

Статтею 25 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» передбачено, що висновки громадської та інших наукових і науково-технічних експертиз мають, як правило, рекомендаційний характер.

Науково-консультативний висновок (попередній) завідувача кафедри кримінального права та кримінології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професора ОСОБА_59 з питань, що містяться у запиті приватного адвоката ОСОБА_3 від 23 серпня 2011 року щодо кримінально-правової оцінки дій ОСОБА_13, пов'язаних із виданням 19 січня 2009 року директив Прем'єр-міністра України (а. с. 28-44, т. 27); додаток 1 до Науково-консультативного висновку (попереднього) з питань, що містяться у запиті приватного адвоката ОСОБА_3 щодо кримінально-правової оцінки дій окремих службових осіб, пов'язаних із здійсненням митного оформлення природного газу обсягом 11 млрд. куб. м. на підставі договорів, укладених 20 січня 2009 року між НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром», підготовленого завідувачем кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, к.ю.н. професором ОСОБА_59, з додаткових питань, що містяться у запиті приватного адвоката ОСОБА_3, пов'язаних з укладенням зазначених договорів від 20 січня 2009 року, пов'язаних із вчиненням службовими особами дій в контексті цих договорів (а. с. 210-216, т. 26); висновок науково-правової експертизи щодо відповідності законодавству України контрактів від 19 січня 2009 року №КП купівлі-продажу природного газу, №ТКГУ про об'єми та умови транзиту природного газу через територію України та доповнення №1 до нього щодо відступлення прав вимоги, а також директив делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» (Російська Федерація), затверджених 19 січня 2009 року Прем'єр-міністром України, виконаної відповідно до запиту Генеральної прокуратури України від 6 травня 2010 року № 07/2/1-20343-10 на підставі Закону України «Про наукову, науково-технічну експертизу» (а. с. 44-49, т. 23) не можуть розглядатись як судова експертиза в розумінні статті 1 Закону України «Про судову експертизу» та ст. 75 КПК України, оскільки в них фактично наведено дане вченим власне тлумачення законодавчих актів та дій

підсудної, а тому вони не можуть бути прийняті судом як належні докази в розумінні ст. 65 КПК України.

Висновок експертного дослідження ТОВ Центр судових експертиз «Альтернатива» за листом адвокатського об'єднання «Адвокатська фірма «Фортуна», складений 12 липня 2011 року (а. с. 129-166, т. 26 завірена копія) та висновок №25/11 експертного дослідження ТОВ Центр судових експертиз «Альтернатива» за листом адвоката ОСОБА_5, складений 31 серпня 2011 року (а. с. 48-54, т. 27), не можуть бути прийняті судом як належні докази в розумінні ст. 65 КПК України, оскільки особи, що проводили вказані експертизи та давали експертні висновки, не попереджались про кримінальну відповідальність за дачу свідомо неправдивого висновку.

Поєднання в статті 365 КК України ознак злочину сполучником «або» жодним чином не перешкоджає їх спільному зазначенню при формулюванні обвинувачення, а протилежні доводи сторони захисту є вільним, жодним чином не обґрунтованим трактуванням норм КК України.

За таких обставин, суд приходять до висновку, що покази свідків та дані, що містяться в документах, на які посилається сторона захисту, не спростовують та не впливають будь-яким чином на встановлення обставин скоєння злочину по даній справі, а також на висновки суду про вину підсудної та кваліфікацію її дій.

Аналізуючи всі досліджені в судовому засіданні докази по справі в їх сукупності, суд вважає, що підсудна ОСОБА_13, затвердивши, всупереч вимогам ст. 19 Конституції України, Регламенту Кабінету Міністрів України, одноособово директиви делегації НАК «Нафтогаз України» на переговори з ВАТ «Газпром» щодо укладення Контракту купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках та Контракту про обсяги та умови транзиту природного газу через територію України на період з 2009 року по 2019 рік, надавши голові правління НАК «Нафтогаз України» ОСОБА_15 вказівки щодо підписання контрактів на економічно невигідних та неприйнятних для України умовах та вручивши йому зазначені директиви, обов'язкові для виконання, повідомивши йому недостовірну інформацію про те, що положення вказаних директив затверджені 19 січня 2009 відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України, умисно використала надані їй владу та службові повноваження у злочинних цілях та вчинила дії, які явно виходять за межі наданих їй прав та повноважень, що спричинило тяжкі наслідки, тобто злочин, передбачений ст. 365 ч. 3 КК України.

При призначенні покарання підсудній ОСОБА_13 суд враховує тяжкість вчиненого злочину, який є тяжким, особу підсудної, зокрема дані, що її характеризують, сімейний стан.

Так, ОСОБА_13 була притягнута у 2005 році до кримінальної відповідальності на території Російської Федерації за вчинення злочину, передбаченого частиною 3 статті 33 і частиною 2 статті 291 Кримінального кодексу Росії (організація давання хабара, вчинене повторно), що відповідає частині 3 статті 27 і частині 2 статті 369 Кримінального кодексу України. Постановою заступника начальника слідчого управління Головної військової прокуратури від 26 грудня 2005 року, у зв'язку із закінченням строків давності, припинено кримінальне переслідування по відношенню до обвинуваченої ОСОБА_13, ІНФОРМАЦІЯ_1. При цьому в постанові заступника начальника слідчого управління Головної військової прокуратури від 26 грудня 2005 року зазначено, що сукупністю зібраних по справі доказів встановлено наявність в діях ОСОБА_13 складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 33 та ч. 1 ст. 291 КК Російської Федерації, тобто організації давання хабара посадовій особі через посередника.

ОСОБА_13 раніше не судима, працює Головою політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», на обліку у лікаря психіатра і нарколога не знаходиться (а. с. 229, 231 т. 13).

Обставин, що пом'якшують, або обтяжують покарання ОСОБА_13 судом не встановлено.

Приймаючи до уваги підвищену суспільну небезпечність вчиненого ОСОБА_13 злочину, її особу, відсутність будь-якого каяття у вчиненому, суд не вбачає підстав для призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом та приходять до висновку, що підсудній слід обрати покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження скоєння нових злочинів, лише у виді позбавлення волі, в мінімальних межах, передбачених санкцією ст. 365 ч. 3 КК України (в редакції станом на час вчинення злочину), з позбавленням підсудної права обіймати посади в органах

державної влади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських обов'язків на строк, в межах санкції статті 365 ч. 3 КК України.

По справі ПАТ «НАК «Нафтогаз України» заявлений цивільний позов про відшкодування матеріальної шкоди, завданої злочинном.

В обґрунтування заявленого позову ПАТ «НАК «Нафтогаз України» посилається на те, що внаслідок дій ОСОБА_13, починаючи з 19 січня 2009 року НАК «Нафтогаз України» увесь природний газ від ВАТ «Газпром» почала отримувати, виходячи з базової ціни 450 дол. США за 1000 куб. метрів. При незмінній ставці за транзит на 2009 рік, ціна закупки газу, в тому числі на виробничо-технологічні витрати, зросла, що збільшило витрати на транзит природного газу та призвело до завдання матеріальних збитків державним інтересам в особі НАК «Нафтогаз України» на суму 1516365234 грн. 94к., яку цивільний позивач просить стягнути з підсудної.

Заперечуючи проти позову НАК «Нафтогаз України» сторона захисту вказує на те, що позовна вимога щодо стягнення з підсудної суми збитків є безпідставною та необґрунтованою жодним доказом.

Оцінюючи всі досліджені докази по справі, суд вважає, що позов ПАТ «НАК «Нафтогаз України» про відшкодування збитків, завданих злочинном, підлягає до задоволення, оскільки наявність причинного зв'язку між злочинними діями ОСОБА_13 та завданими збитками, а також їх розмір повністю стверджується дослідженими в судовому засіданні доказами.

Речовий доказ по справі: оптичний диск «TDK DVD R 1 6x speed 4.7GB» із записом програми «ШУСТЕР.LIVE» від 20 травня 2011 року (а. с. 300 т. 13) слід зберігати разом з матеріалами кримінальної справи.

Судові витрати по справі за проведення експертиз підлягають стягненню з підсудної в повному обсязі.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 323, 324, 328 КПК України, суд,

З А С У Д И В :

ОСОБА_13 визнати винною у вчиненні злочину, передбаченого ст. 365 ч. 3 КК України і призначити їй покарання у виді позбавлення волі на строк 7 (сім) років з позбавленням права обіймати посади в органах державної влади, пов'язані з виконанням організаційно - розпорядчих та адміністративно - господарських обов'язків на строк 3 (три) роки.

Запобіжний захід ОСОБА_13 до набрання вироком законної сили залишити попередній тримання під вартою і утримувати її в СІЗО №13 Державного департаменту України з питань виконання покарань в м. Києві та Київській області.

Строк відбуття покарання рахувати з 5 серпня 2011 року, зарахувавши в строк відбуття покарання строк затримання ОСОБА_13 на досудовому слідстві протягом 24 го травня 2011 року.

Речовий доказ по справі: оптичний диск «TDK DVD R 1 6x speed 4.7GB» із записом програми «ШУСТЕР.LIVE» від 20 травня 2011 року зберігати разом з матеріалами кримінальної справи.

Цивільний позов Публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» задовольнити.

Стягнути з ОСОБА_13 (ІНФОРМАЦІЯ_1, зареєстрованої за адресою: АДРЕСА_1, фактично тимчасово проживаючої: АДРЕСА_2; АДРЕСА_3) на користь Публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (01001, м. Київ-001, вул. Б. Хмельницького, 6, код ЗКПО 20077720, р/р №260053012609 ПАТ «Промінвестбанк», МФО 300012, код ЗКПО банку 00039002) 1516365234 (один мільярд п'ятсот шістьнадцять мільйонів триста шістьдесят п'ять тисяч двісті тридцять чотири гривні) 94к. заподіяних збитків.

Стягнути з ОСОБА_13 на користь Київського науково дослідного інституту судових експертиз (03680, м. Київ, вул. Смоленська, 6, отримувач платежу КНДІСЕ м. Києва, р/р 31255272210579 в ГУДК у м. Києві, МФО 820019, код 02883096) судові витрати в сумі 2 538 (дві тисячі п'ятсот тридцять вісім) гривень 00 к. за проведення експертизи №3573/11-19.

Стягнути з ОСОБА_13 на користь Київського науково дослідного інституту судових експертиз (03680, м. Київ, вул. Смоленська, 6, отримувач платежу КНДІСЕ м. Києва, р/р 31255272210579 в ГУДК у м. Києві, МФО 820019, код 02883096) судові витрати в сумі 4 512 (чотири тисячі п'ятсот дванадцять) гривень 00 к. за проведення експертизи №3616/11-11/3617/11-13.

Стягнути з ОСОБА_13 на користь Київського науково дослідного інституту судових експертиз (03680, м. Київ, вул. Смоленська, 6, отримувач платежу КНДІСЕ м. Києва, р/р 31255272210579 в ГУДК у м. Києві, МФО 820019, код 02883096) судові витрати в сумі 3 384 (три тисячі триста вісімдесят чотири) гривні 00 к. за проведення експертизи №4049/11-19.

Вирок може бути оскаржено до Апеляційного суду м. Києва через Печерський районний суд м. Києва протягом 15 діб з моменту його проголошення.

Суддя Р. В. Кіреєв